

Jaarverslag en jaarrekening

Stichting Texels Museum

2018

Versie 28 juni 2019

Inhoudsopgave

1 Locaties

1.1 Ecomare

1.2 Museum Kaap Skil

1.3 De Oudheidkamer

1.4 Vuurtoren

2 Missie

3 Doelen uit strategisch beleid

3.1 Bezoekers – zo veel mogelijk bezoekers

3.2 Impact – mensen ‘raken’/ inspireren

3.3 Koesteren – zodat men gaat koesteren/delen

3.4 STM – sterke organisatie

4 Resultaten 2018

5 Begroting 2019

Stichting Texels Museum Jaarverslag & Jaarrekening 2018

Dit jaarverslag bevat het financiële verslag en een beschrijving van de activiteiten van Stichting Texels Museum (STM) van 2018. De stichting is notarieel opgericht op 1 januari 1957 en is gevestigd te Texel, Ruijslaan 92, 1796 AZ te De Koog. De stichting bestaat uit Ecomare, Vuurtoren Texel, Museum Kaap Skil en de Oudheidkamer. De stichting voldoet aan de kwaliteitscriteria van het CBF en bezit de Erkenning voor goede doelen in Nederland. Ook onderschrijft STM de Governance Code Cultuur en leeft zij de 'Regeling Beloning Directeuren van Goede Doelen' na.

Nieuw te zien in 2018

- april: Nederland Zoemt: Ecomare opent wilde bijen expositie
- april: Gerenoveerde Oudheidkamer opent deuren met expositie 'Merklappen'
- mei: Nieuwe mini-expositie Vinvis in de Walviszaal van Ecomare
- juni: Opening 'Duiken in details' in Museum Kaap Skil
- juli: Opening tentoonstelling Schervenwrak in Museum Kaap Skil
- juli: Varende tentoonstelling Museum Kaap Skil op TESO-boot Texelstroom
- augustus: Komst ringelrobber bij Ecomare
- september: Opening tentoonstelling 'Boten bij de vis' in Museum Kaap Skil
- oktober: Opening informatiepunt Nationaal Park Duinen van Texel bij Ecomare

Hoogtepunten van 2018

- februari: Het Waddenfonds honoreert de subsidieaanvragen van Museum Kaap Skil én Ecomare
- april: Museumregistratie voor de Oudheidkamer
- april: Lancering Texelse museumkaart; Texelaars mogen gratis naar de STM-musea
- juni: Ecomare-dierverzorgers zetten zich in voor 'Operatie schone zwaan'
- augustus: Aankomst twee ringelrobber bij Ecomare
- augustus: Molen De Traanroeier voorzien van nieuw riet
- oktober: 'Take overs' van het Instagram-account van VVV Texel door Ecomare (dierverzorging), Museum Kaap Skil en de Vuurtoren
- oktober: Installatie Wetenschappelijke adviesraad voor STM
- december: Sfeervolle openstelling Oudheidkamer rondom Kerstmis
- december: In 2018 recordaantallen bezoekers voor de Vuurtoren en de Oudheidkamer

1. Locaties

1.1 Ecomare

Ecomare nabij De Koog bestaat uit een natuurmuseum, een zeehonden- en vogelopvang, bruinvissenbassin en een zeeaquarium. Ecomare is een vooraanstaande speler op het gebied van zeehonden- en vogelopvang en het grootste bezoekerscentrum van de Wadden.

Doelstellingen:

- Opvang van op Texel gevonden hulpbehoevende zeehonden en zeevogels. Doel is om de dieren na de verzorging weer vrij te laten. Ecomare biedt ook eerste hulp aan andere in het wild levende dieren op Texel. Deze dieren worden tijdelijk opgevangen, verzorgd en mogelijk doorgeplaatst naar een ander opvangcentrum. De opvang wordt betaald met behulp van donaties.
- Expositie en informatie over omringende natuur en bescherming ervan. Om de natuur te kunnen beschermen, houdt Ecomare in de gaten wat er gebeurt met de wilde flora en fauna in het Waddengebied en de Noordzee. In het museum worden bezoekers meegenomen in de wondere wereld van de natuur om ons heen. Via onder andere website, pers, social media en nieuwsberichten wordt informatie gedeeld met bezoekers, excursiedeelnemers, wetenschappers en geïnteresseerden.
- Ecomare heeft een fraaie collectie waarvan een deel te bewonderen is in de expositie. De collectie omvat objecten uit het werkgebied van Ecomare waaronder opgezette vogels en zoogdieren, een uitgebreide walviscollectie, skeletten, stenen en archeologische en historische voorwerpen en tekeningen.

1.2 Museum Kaap Skil

Museum Kaap Skil is gevestigd vlak bij de haven van Oudeschild. Het fraai vormgegeven entreegebouw - winnaar van internationale museumprizen - toont mondiaal interessante vondsten uit wrakken die rondom Texel op de zeebodem liggen. Daarnaast heeft het museum een grote maquette van de Reede van Texel, een openluchtmuseum, een molen en exposities over onderwaterarcheologie, de Gouden Eeuw, strandvondsten en visserij.

Doelstellingen:

- Expositie en informatie. Bezoekers ontdekken dat Oudeschild in de Gouden Eeuw de belangrijkste ankerplaats ter wereld was. Ook informeert het museum over de scheepvaart, visserij, het leven in het vissersdorp Oudeschild in vroeger tijden, het werk van jutters, wrakduikers en ambachtslieden. Dit wordt gedaan door middel van exposities, het vertonen van ambachten en het vertellen van verhalen in het museum. De website, social media en persberichten ondersteunen de boodschap.
- Collectie. Museum Kaap Skil verzamelt, documenteert en beheert objecten die binnen haar werkterrein vallen.
- Banden met het dorp. De (oud-)bewoners van Oudeschild zijn onderdeel van het verhaal. Museum Kaap Skil onderhoudt daarom een nauwe band met de dorpingen en betreft ze als vrijwilliger of bezoeker.
- Onderhoud en behoud van de rijksmonumenten op het museumterrein.

1.3 De Oudheidkamer

De Oudheidkamer is een klein museum in het centrum van Den Burg. Het is een van de oudste huizen van Texel, authentiek ingericht met mooie spulletjes van Texelaars en met een bijzondere kruidentuin. Doordat de Oudheidkamer - net als de huisjes in het openluchtmuseum van Museum Kaap Skil - verhaalt

over het leven op Texel in vroeger tijden, is de Oudheidkamer te zien als vast onderdeel van Museum Kaap Skil.

Doelstellingen:

- Expositie en informatie. In de Oudheidkamer wordt informatie verstrekt over hoe men rond 1900 op Texel leefde. Rondleidingen en workshops ondersteunen deze doelstelling.
- Collectie. De Oudheidkamer verzamelt, beheert en exposeert typisch Texelse gebruiksvoorwerpen en kleding vanaf 1750.
- Onderhoud en behoud van één van de oudste monumentale huizen van Texel.

1.4 Vuurtoren

Op de Vuurtoren in De Cocksdorp kan men genieten van een geweldig uitzicht over Texel, de Noordzee en Unesco Werelderfgoed Waddenzee. Deze Vuurtoren is 'dikker' dan de meeste vuurtorens. Dat komt omdat de toren in de Tweede Wereldoorlog zwaar werd beschadigd. Daarna is een muur om de oude muur gebouwd. De oude muur is te bezichtigen, compleet met kogelgaten. Toen heel Nederland bevrijd was, woedde hier de zogenaamde Russenoorlog, een ware veldslag. De stichting huurt de Vuurtoren van Rijkswaterstaat via de gemeente Texel. De andere drie musea zijn in eigendom van de Stichting.

Doelstellingen:

- Uitzicht over het erfgoed en Texel. STM zorgt dat dit monument te bezichtigen en te beklimmen is.
- Expositie en informatie over het gebouw en de bijzondere maritieme en culturele geschiedenis ervan.

2. Missie

Onze boodschap

De musea en zeehonden- en vogelopvang van STM laten zo veel mogelijk mensen de schoonheid, (inter)nationale uniciteit én kwetsbaarheid ervaren van de natuur op Texel en omringende Wadden- en Noordzee en van de Texelse cultuurhistorie.

Wij streven ernaar belevingen te bieden die de mensen zodanig 'raken' dat zij zich bewust worden van de rol van de mens bij het behouden en koesteren van ons natuurlijk en historisch erfgoed.

STM toont hoe mooi het leven rond en op Texel was en is: we laten mensen zowel de schoonheid als kwetsbaarheid ervan ervaren.

3. Doelen uit strategisch beleid

Bezoek, beleef, deel en koester de unieke natuur en cultuurhistorie van Texel en omringende zeeën!

Bezoekers - Zo veel mogelijk bezoekers...

Impact - Mensen 'raken'/inspireren...

Koesteren - Zodat men gaat koesteren/delen...

STM - Sterke organisatie

3.1 Bezoekers - Zo veel mogelijk bezoekers...

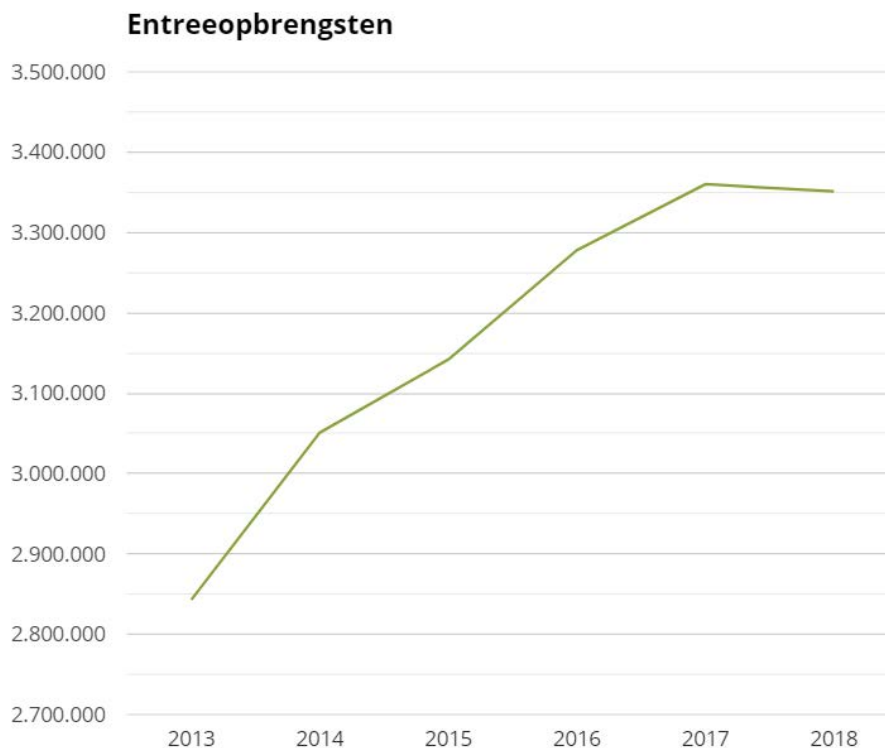
Uit Strategisch Plan 2016-2020:

We delen onze collecties, erfgoed en bijzonderheden wereldwijd met zo veel mogelijk bezoekers. Dit kunnen mensen zijn die fysiek een bezoek brengen, maar ook bezoekers van onze online media. Het bereik wordt gemeten aan de hand van bezoekersaantallen, entree-, winkel- en restaurantopbrengsten, bezoekers en volgers van onze online media en het bereik van media-exposure. Op veel plaatsen hebben we in 2018 beter gepresteerd dan begroot en dan voorzien in de Meerjarenbegroting van het Strategisch Plan 2016-2020.

Daar waar bezoekersaantallen lager uitvielen, werd en wordt gericht ingezet op het binnenhalen van extra bezoekers. De (tijdelijke) daling in bezoekers van de website van Ecomare is te verklaren door vernieuwingen en keuzes daarbinnen.

3.1.1 Entreeopbrengsten – boven begroot

In 2018 was een lager bedrag aan entreeopbrengsten begroot dan het jaar ervoor. De licht stijgende lijn is daarmee losgelaten. Omdat er iets meer bezoekers zijn ontvangen is het resultaat toch iets boven de begroting uitgekomen, op € 3.351.000,-.

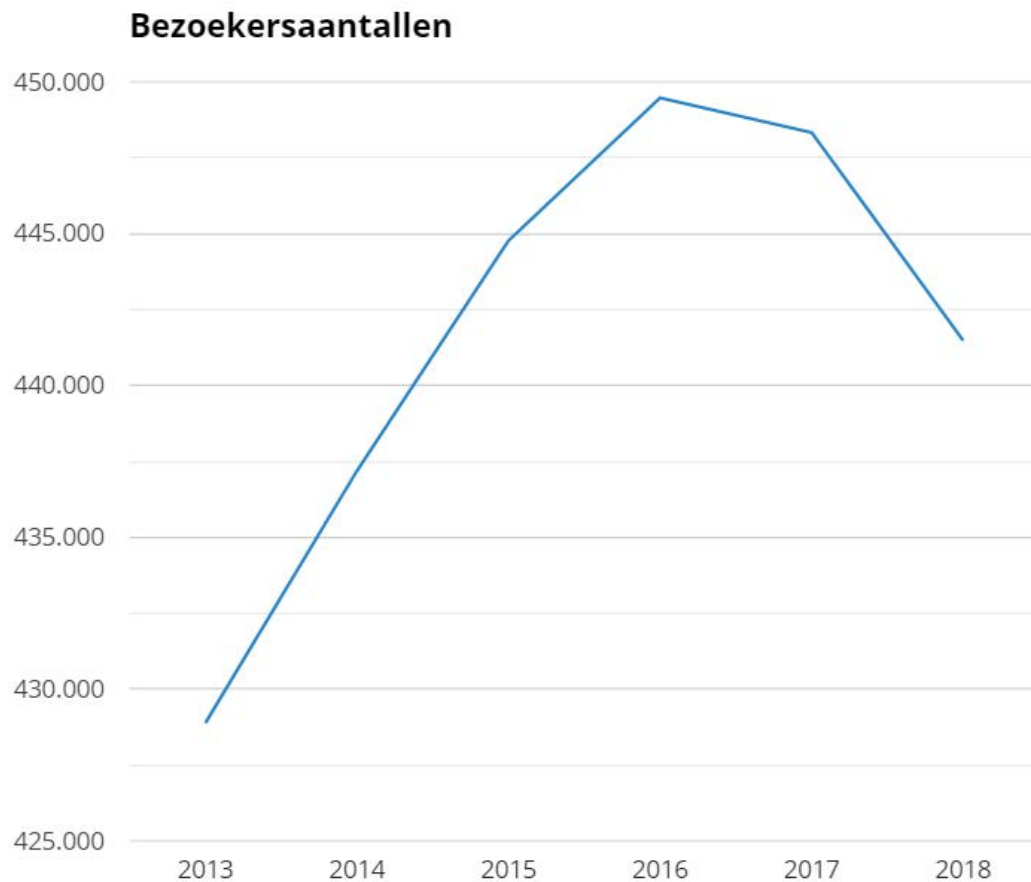

Vooruitblik 2019

De entreprijzen voor Museum Kaap Skil en Ecomare zijn verhoogd; we verwachten daardoor hogere entreeprijzen. Daar staat tegenover dat over elk verkocht entreeticket een hoger bedrag aan btw moet worden betaald (9% i.p.v. 6%).

3.1.2 Aantallen bezoekers – totaal conform begroot

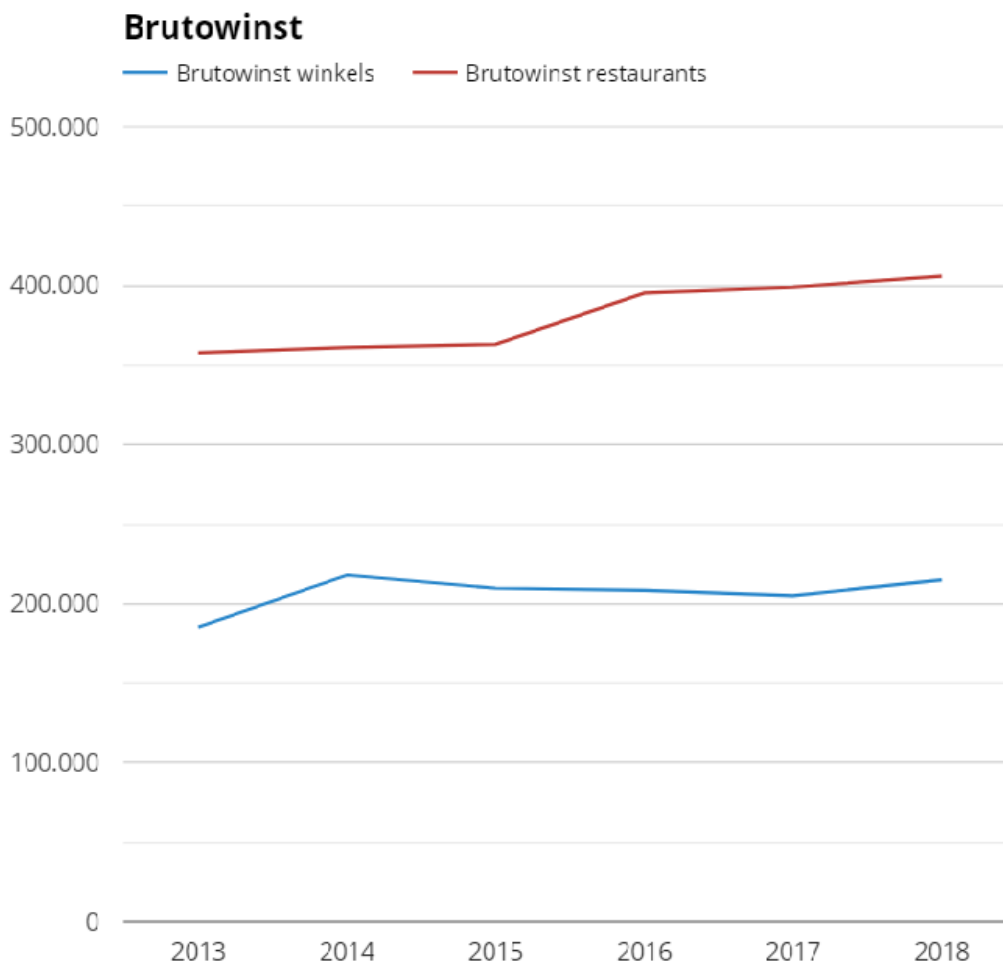
In 2018 werden Ecomare, de Vuurtoren en de Oudheidkamer beter bezocht dan begroot, maar wel minder goed dan in de jaren 2017 en 2016. Museum Kaap Skil leverde in op de bezoekersaantallen; met name in de eerste 5 maanden van het jaar bleven deze erg achter. In totaal ontvingen de musea van STM in 2018 toch 441.487 bezoekers, bijna 1500 meer dan begroot. De expositie over merklappen bij de Oudheidkamer werd door maar liefst 7.255 mensen bezocht. Ook de Vuurtoren kende opnieuw een recordjaar.

Vooruitblik 2019

Bij Ecomare verwachten we in 2019 267.000 bezoekers, vergelijkbaar met 2018. In 2019 is de verwachting dat er voor Museum Kaap Skil meer bezoekers aangetrokken kunnen worden door betere positionering en communicatie. De geplande 'blockbusters' zullen ook zorgen voor hogere bezoekersaantallen en de openingstijden worden verruimd. Daarom worden 65.000 bezoekers begroot. De Vuurtoren wordt begroot conform 2018, met 110.000 bezoekers. Bij de Oudheidkamer verwachten we 7.000 mensen te trekken.

3.1.3 Brutowinst restaurants en winkels

De omzet van de museumwinkels en restaurants is licht gestegen ten opzichte van 2017 en pakte hoger uit dan was begroot. Bij Ecomare zijn vooral meer pluche dieren, dropjes en kunstartikelen verkocht. Er werden minder boeken verkocht (wat mogelijk komt door stijgend gebruik van e-readers en internet) en de dalende tendens in de textielverkoop zette door.

In de restaurants was het effect van een warme zomer terug te zien in een stijging van het aantal verkochte ijsjes en frisdranken, en een daling in de verkoop van warme dranken en broodjes.

Voor alle museumwinkels en voor de restaurants van Museum Kaap Skil en Ecomare wordt blijvend gezocht naar nieuwe producten om het assortiment verder te verduurzamen.

Vooruitblik 2019

De begroting 2019 is ambitieuzer wat betreft de winst in de museumwinkels en – restaurants. Voor de winkels wordt een brutowinst van € 222.000,- begroot (€ 205.000,- begroot in 2018). Voor de museumrestaurants begroten we een brutowinst van € 424.000,-. In 2018 bedroeg dit € 405.000,-.

3.1.4 Online bezoekers en volgers en mediabereik: opnieuw groei

Uit Strategisch Plan 2016-2020:

- We delen onze collecties, erfgoed en bijzonderheden wereldwijd met zo veel mogelijk bezoekers. Dit kunnen ook bezoekers van onze online media zijn.
- In 2020 kunnen mensen een virtueel kijkje nemen in musea en staan delen van de collectie online.
- Groeiend aantal internetbezoekers en deelnemers aan social media (kwantitatieve én kwalitatieve meetgegevens).
- In 2016 nulmeting en plan voor internetmarketing met targets. Groeiend aantal bezoekers, +5%.

Resultaten

In 2018 is de website van Museum Kaap Skil volledig vernieuwd. Nu is het mogelijk om online tickets te bestellen. In 2017 zijn we gestart met het bezoekersonderzoek bij de Vuurtoren, Museum Kaap Skil en bij Ecomare. 2018 was het eerste volledige jaar dat we het bezoekersonderzoek hebben uitgevoerd. Helaas is het aantal enquêtes dat is teruggestuurd alleen voor Ecomare representatief. In 2019 wordt bekeken hoe we hier beter mee om kunnen gaan en wordt geïnventariseerd welke andere methoden van bezoekersonderzoek kunnen worden ingezet.

Ook in 2018 hebben we de lijn voortgezet om steeds meer gebruik te maken van externe partijen voor vormgeving, nieuwsgaring en advies. In 2018 is een begin gemaakt met vaststellen van de merkpositionering van Museum Kaap Skil. In 2019 wordt deze afgerond. Ook de merkpositionering van Ecomare, Vuurtoren en Oudheidkamer staan voor 2019 op de planning.

Ontsluiten collectie

Er zijn al veel stappen gezet om deze doelen in 2020 te kunnen halen. De collectie en het erfgoed van Museum Kaap Skil zijn tegenwoordig goed zichtbaar op social media, en het streven is dat alleen maar te blijven uitbreiden. Daarnaast starten we in 2019 voor heel STM met een ambitieus collectieregistratieproject. Dit zal niet alleen de collecties nog beter ontsluiten, maar het ook mogelijk maken om in 2020 topstukken en deelcollecties online te presenteren.

Websites

De website ecomare.nl is in 2018 door 432.107 mensen bezocht. Daarmee heeft deze website het in 2018 minder goed gedaan dan in 2017. De reden hiervoor is de verandering in de opzet van de site per einde juni 2017: vanaf die tijd is de site meer gericht op stimuleren van het bezoek aan het centrum, en minder gericht op de wereldwijde informatievoorziening. Het voornaamste effect van deze wijziging is een sterk gestegen bezoek aan de 'bezoek'-rubriek, met 510.617 paginaweergaven in 2018.

Het bezoek aan de website van Museum Kaap Skil (kaapskil.nl) kwam in 2018 op 42.564 bezoekers. Dat is een lichte daling ten opzichte van 2017. De website van Museum Kaap Skil is in het voorjaar van 2018 geheel vernieuwd. Toch heeft dit nog niet geleid tot een aanmerkelijke verbetering van het bezoek aan de site. Verdere optimalisatie in 2019 is noodzakelijk.

In 2018 trok de website van de Vuurtoren (vuurtorentexel.nl) 38.331 bezoekers. Dat is vrijwel evenveel als in 2017.

In 2018 trok de website van de Oudheidkamer (oudheidkamertexel.nl) 7.992 bezoekers. Dat is een lichte stijging ten opzichte van 2017.

De website texelsmuseum.nl heeft als doel stakeholders en samenwerkingspartners te informeren over wat de stichting doet en wat de resultaten zijn. Daar maakten in 2018 4.271 mensen gebruik van.

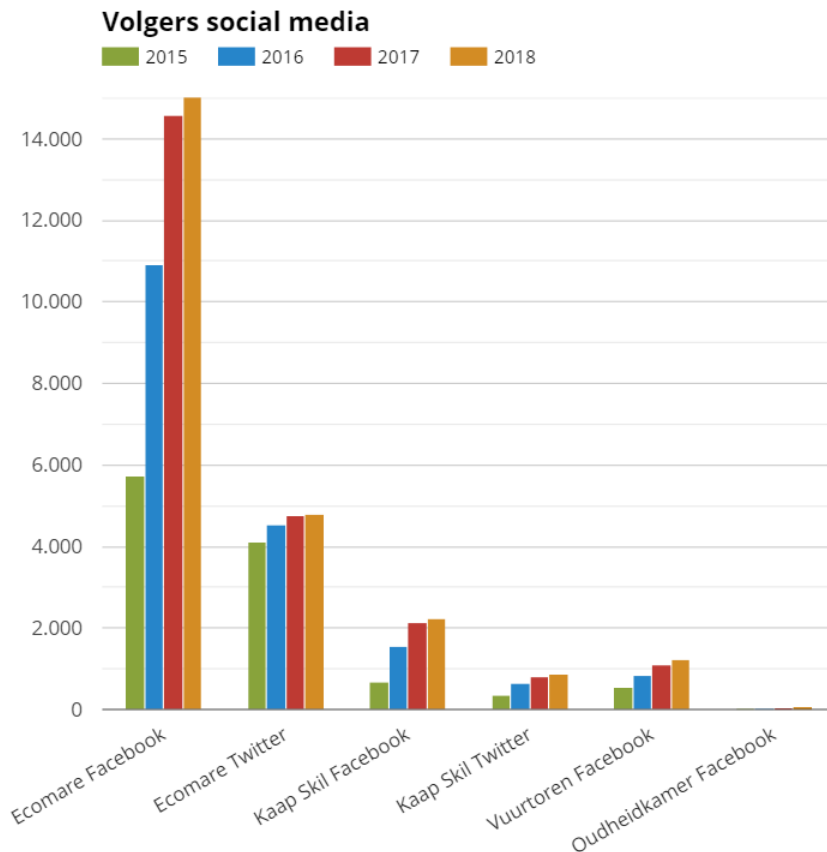
Facebook en Twitter

Om nepnieuwsverspreiding tegen te gaan heeft Facebook aanpassingen gemaakt waardoor berichten van bedrijfspagina's standaard onderaan de leeslijst worden weergegeven. Sinds 2018 tellen bij Twitter 'gesloten accounts' niet meer mee in het aantal volgers. Bij accounts met veel volgers kan dit voor een flinke daling in volgers zorgen.

Ondanks deze veranderingen zijn alle accounts van de Stichting in aantal volgers blijven groeien. De diervverzorgers van Ecomare leverden een bijdrage aan diverse film- en persactiviteiten. Met hun prachtige opnamen van de dieren wist Ecomare via social media een groot publiek te bereiken. Voor Museum Kaap Skil steeg het aantal volgers op Facebook van 2.133 naar 2.242 (5,3%), voor Ecomare van 14.736 naar 15.959 (9,4%), voor de Vuurtoren van 1.109 naar 1.230 (12,5%) en voor de Oudheidkamer van 41 naar 78 (100%).

Ook op Twitter is er groei gebleven. Het aantal volgers van Museum Kaap Skil is toegenomen van 805 naar 870 (7,7%), voor Ecomare van 4.774 naar 4.784 (0,3%). Het Twitteraccount voor de Oudheidkamer is in 2018 niet actief geweest. Er is geen Twitter-account van de Vuurtoren. Hoewel er in 2018 groei is gebleven voor alle kanalen en alle accounts, ligt deze voor 2018 ver onder de vastgestelde KPI's.

In 2018 is een start gemaakt met Instagram-accounts voor Ecomare, Museum Kaap Skil en de Vuurtoren. Voor dit kanaal zijn nog geen KPI's vastgesteld. Eind 2018 lag het aantal volgers voor Ecomare op 1.670, voor Museum Kaap Skil op 241 en voor de Vuurtoren op 217.

Mediabereik

Free publicity

Over alle musea van STM is bijna wekelijks een pers- of nieuwsbericht te vinden in de lokale media (Texelse Courant, Texel Dit Weekend) en zeer regelmatig in de regionale pers (Noordhollands Dagblad en RTVNH). Op landelijke websites worden frequent nieuwsberichten overgenomen.

Media exposure Ecomare 2018

- In 2018 zijn 1.101 artikelen (2017: 1.231) gepubliceerd met een verwijzing naar Ecomare (of gerelateerde zoekwoorden). De meeste artikelen verschenen in lokale media. Internationale artikelen kwamen vooral uit Duitsland.
- Het bereik van al deze artikelen gezamenlijk was 118.868.841 lezers. In 2017 was dit aantal veel hoger (234.190.715 lezers). De berichten over de gestrande potvissen bereikten dat jaar zeer veel lezers.
- Belangrijkste onderwerpen waarover werd geschreven waren reistips voor Texel (internationaal), het rapport over de zeehondenopvang, de schoonmaakactie van de honderden met olie besmeurde zwanen in Rotterdam, de levende vinvis bij een windmolenpark en de levende bultrug voor de kust van Texel.
- Artikelen met het meeste bereik: in augustus een Amerikaans artikel over dieren die heel oud kunnen worden, met foto-credit Ecomare (12 miljoen lezers), in september een Duits artikel over golven op Texel, met vermelding Ecomare als leuk uitje en in juni een artikel over het wassen van de zwanen, met vermelding rol Ecomare (Nu.nl: 3 miljoen lezers).
- Ecomare was dit jaar te zien in diverse landelijke tv-programma's, waaronder het Jeugdjournaal en 'Professors op pad' met prof. mr. Pieter van Vollenhoven.

Media exposure Museum Kaap Skil 2018

- In 2018 zijn 354 (2017: 256) artikelen gepubliceerd met een verwijzing naar Museum Kaap Skil (of de gerelateerde zoekwoorden).
- Het bereik van al deze artikelen gezamenlijk was 11.453.704 (2017: 90.492.541) lezers.
- Belangrijkste onderwerpen: het TESO-stuurhuis, de poederdoos uit het Palmhoutwrak en toeristische artikelen over wat er te doen is op het eiland.
- Artikelen met het meeste bereik: in oktober een artikel over het stuurhuis op de website van de NOS (2 miljoen lezers), een column over notariële zaken in de Telegraaf waarin de geldkist uit Museum Kaap Skil werd genoemd en aangeprezen (2 miljoen lezers), een Grieks artikel over de vondsten uit het Palmhoutwrak (715.000 lezers) en een persbericht over de poederdoos uit het Palmhoutwrak van de Universiteit van Amsterdam (695.000 lezers).

Advertenties

Toeristen op het eiland zijn te bereiken via de traditionele mediakanalen. Het advertentiebudget van STM wordt daarom met name ingezet op Texel. In het hoogseizoen plaatsen we advertenties in de Vakantiekraant, Texel Dit Weekend, TexelNu, zetten we busreclame in en plaatsen we MUPI-posters op veel bezochte plekken. Verder verspreiden we wervingsfolders en posters bij logiesverstrekkers. Daarnaast promoten we onze musea en activiteiten natuurlijk ook steeds meer via digitale agenda's, websites, social media en mobiele apps.

3.2 Impact - Mensen 'raken' / inspireren...

Uit Strategisch Plan 2016-2020:

In 2020 heeft STM een bijzonder museaal en educatief aanbod waarbij beleven, ervaren, delen en koesteren de uitgangspunten vormen. Alle locaties vernieuwen voortdurend om herhaalbezoek interessant te maken. Bij alle vernieuwingen (van collecties, museaal aanbod, activiteiten) staat de beleving voorop, wordt rekening gehouden met de kernwaarden en wordt gekeken hoe nieuwe initiatieven bijdragen aan delen (selfiespots) en uiteindelijk koesteren (impactmetingen). We realiseren dit door onze collecties kwalitatief op peil te houden en door een mooi aanbod aan andere activiteiten. We meten dit voor Ecomare en Museum Kaap Skil door middel van continu bezoekersonderzoek dat in 2016 opgezet is.

3.2.1 Collecties up-to-date en vernieuwen

Ecomare: nieuwe schelpencollectie

In november 2018 kreeg Ecomare de schelpencollectie van Piet de Wolf. Deze bestaat uit een ladekast met ongeveer duizend bakjes, doosjes en glazen potjes, vaak met meerdere schelpen erin. In totaal bestaat de collectie dus uit duizenden schelpen. De Wolf heeft van alle schelpen de vindplaats en - datum zorgvuldig geadmistreerd, waardoor deze collectie voor de wetenschap bijzonder waardevol is.

Museum Kaap Skil: nieuwe collectie in kaart

Van twee scheepswrakken is de gehele collectie geregistreerd, in samenwerking met Archeologie West-Friesland en Duikclub Texel. Deze wrakken zijn het Schervenwrak en het Leerwrak genoemd, naar de voornaamste inhoud ervan.

Oudheidkamer: museumregistratie

In april 2018 vond de audit plaats waarna de Oudheidkamer is erkend als geregistreerd museum. We kunnen nu de Museumjaarkaart voeren, meedoen aan landelijke acties en optimaal zicht houden op de collectie.

3.2.2 Museaal aanbod

In het Strategisch Plan komt aan de orde dat vernieuwen van cruciaal belang is om (herhaal)bezoekers te trekken. In 2018 zijn er diverse tijdelijke tentoonstellingen geopend bij Museum Kaap Skil, Ecomare en de Oudheidkamer. Ecomare kreeg er twee ringelrobber bij. De dieren blijven een belangrijke publiekstrekker.

Ecomare: zeehondenopvang

Er werden in 2018 in totaal 71 zeehonden opgevangen. Dit waren 18 grijze en 53 gewone zeehonden.

Ecomare: vogelopvang en opvang andere dieren

In totaal werden 339 vogels en kleine zoogdieren opgevangen.

Dierverzorgers en vrijwilligers van Ecomare hebben met hun inzet een belangrijke bijdrage geleverd aan het herstel van ruim 500 zwanen, na een oliecalamiteit in de haven van Rotterdam.

In de herfst verzorgde SON-response op Ecomare een olievogel-basis cursus voor De Waddenvereniging. De dierverzorgers uit ons team en al onze olievogel-vrijwilligers hebben inmiddels het certificaat voor deze cursus op zak.

In december kwamen we in onze eigen vogelopvang voor een pittige uitdaging te staan. Binnen enkele dagen stroomden meer dan 20 oliekoeten binnen. Met hulp van vrijwilligers, extra assistentie van andere afdelingen en een enorme extra inspanning van het team dierverzorging hebben we deze klus geklaard.

Ecomare: de vaste levende collectie

In augustus zijn twee ringelrobber van Koninklijke Burgers Zoo naar Ecomare verhuisd. Van deze in het Noordpoolgebied levende zeehondensoort heeft Ecomare in het verleden ook een dier in de vaste groep gehad. Als dwaalgast komen ze wel eens in de Noordzee terecht en soms ook in de opvang.

Bruinvis Dennis werd in het najaar ernstig ziek. Dankzij de zorgvuldige monitoring, de maandenlange extra intensieve zorg van de dierverzorgers en de medicatie lijkt hij er weer bovenop te komen.

[foto ringelrobber]

Ecomare: Bijtentoonstelling

Op maar liefst 11 plekken in Nederland, waaronder Ecomare, kon men vanaf 15 april 2018 de *Nederland Zoemt – een wilde bijen expositie* bezoeken. Nog nooit eerder werkten zoveel musea samen om dezelfde expositie op hetzelfde moment toegankelijk te maken voor het Nederlands publiek. De expositie is gemaakt in opdracht van de SNNC: het samenwerkingsverband van natuurmusea in Nederland en was onderdeel van de landelijke campagne Nederland Zoemt.

[beeld bijtentoonstelling]

Ecomare: Mini-expositie Vinvis

In augustus 2017 spoelde een vinvis van 20 meter aan op het strand vlakbij Ecomare. In deze mini-expositie ziet het publiek stap voor stap wat er met het dier is gebeurd. De imposante onderkaak hangt al in de expositie als belofte dat straks het hele skelet in Ecomare te zien is.

[beeld expo vinvis]

Museum Kaap Skil: Duiken in Details

Op 16 juni heeft de Texelse burgemeester Uitdehaag in Museum Kaap Skil de tijdelijke tentoonstelling *Duiken in Details - Nieuwe puzzelstukjes uit het Palmhoutwrak* geopend. De expositie liet een aantal niet eerder getoonde objecten uit het zeventiende eeuwse Palmhoutwrak zien. Gedeputeerde Cultuur Jack van der Hoek was namens de Provincie Noord-Holland aanwezig bij de opening.

[beeld opening duiken in details]

Museum Kaap Skil: Ondergang van de Pieter Anthony (Schervenwrak)

Een schip vol scherven en spullen om een plantage mee op te bouwen. Dit troffen duikers in 2005 aan in de Waddenzee. Zij gaven het wrak de toepasselijke naam Schervenwrak. Bij Museum Kaap Skil werd op 13 juli een nieuwe tentoonstelling geopend over het Schervenwrak, de vondsten en het archeologisch en historisch onderzoek: *De ondergang van de Pieter Anthony*. In de tentoonstelling worden de vondsten van de duikers gepresenteerd tegen de achtergrond van de geschiedenis van de lading en de ondergang van het schip.

[beeld schervenwrak]

Museum Kaap Skil: Texel Dress Catwalk en tentoonstelling

Op 20 juli organiseerde Museum Kaap Skil een bijzondere modeshow als startschot voor een nieuwe tijdelijke tentoonstelling. Texelse modellen showden op het Waddenstrandje onder leiding van Aziz Bekkaoui creaties van internationale studenten van het AMFI (Amsterdam Fashion Institute). De ontwerpen zijn geïnspireerd op 'de Jurk'; het prachtige zijden kledingstuk dat duikers van Duikclub Texel een paar jaar geleden boven water haalden. Van 22 juli t/m 4 november was in Museum Kaap Skil de gelijknamige tentoonstelling te zien met bijzondere ontwerpen en een aantal procesboeken die de studenten hebben gemaakt.

Museum Kaap Skil: Boten bij de vis

Museum Kaap Skil is een van de negen musea uit het Zuiderzee netwerk die hebben bijgedragen aan de realisatie van deze tentoonstelling over Zuiderzeevissers. Doel van dit gezamenlijke project was de geschiedenis en cultuur van het Zuiderzeegebied zo goed mogelijk over te brengen. De tentoonstelling reist van januari 2018 tot en met januari 2020 langs acht musea uit het netwerk. De expositie was van 15 september tot 11 november 2018 te zien in Museum Kaap Skil.

Museum Kaap Skil: restauratie monumentaal Graanpakhuis afgerond

Op het terrein van Museum Kaap Skil staan drie Rijksmonumenten: een graanpakhuis, een wierschuur en molen De Traanroeier. De werkzaamheden aan het Graanpakhuis zijn gebaseerd op bevindingen van Monumentenwacht Noord-Holland. Subsidies van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Noord-Holland maken het werk mogelijk.

[beeld molen]

Oudheidkamer: restauratie van het pand, binnenwerk en de tuin afgerond

In 2017 is een start gemaakt met de restauratie van de monumentale Oudheidkamer met subsidie van de Provincie. Dit was hard nodig: de laatste officiële restauratie dateert uit 1973. Niet alleen het buitenwerk is aangepakt; ook de binnenkant én de tuin zijn volledig op de schop gegaan. In mei 2018 is de Oudheidkamer feestelijk geopend voor publiek.

Oudheidkamer: Goed gemerkt

Het was een langgekoesterde wens van een aantal Oudheidkamer-vrijwilligers om eens een tentoonstelling over merklappen te maken. Deze wens is met *Goed gemerkt: drie eeuwen Texelse merklappen* in vervulling gegaan. Op merklappen oefenden meisjes het borduren van letters, cijfers en patronen. Ze bevatten bijna altijd de initialen van de maakster en haar naasten en het jaartal waarin de lap gemaakt is. Als een lap binnen de familie is bewaard, kunnen de bij de initialen horende namen vaak via stamboomonderzoek achterhaald worden. Dit genealogische werk is uitgevoerd door Riek Bruin, die tevens alle bruiklenen regelde.

Vuurtoren: binnenwerk geschilderd

Het trappenhuis van de Vuurtoren wordt bijna jaarlijks voorzien van een frisse laag verf.

Vooruitblik 2019

In 2019 staat onderstaande op het programma:

In het kader van samenwerking:

- Ecomare en Museum Kaap Skil - Science Encounters Art (SEA). Tien kunstenaars (duo's) maken hun eigen interpretatie naar aanleiding van het werk van NIOZ-wetenschappers. Het project zal uitmonden in een Art Tour langs de kunstwerken in de zomer van 2019. Op zaterdag 8 december 2018 is de tentoonstelling Atelier S.E.A Preview in Museum Kaap Skil geopend. Een voorbereiding op de Art Tour. Zowel bij Ecomare als bij Museum Kaap Skil is een tentoonstelling te zien uit deze bijzondere samenwerking.
- Museum Kaap Skil: Tentoonstelling in het havengebouw bij de jachthaven, gekoppeld aan de boegspriet op het haventerrein. Met een verwijzing naar het museum.

In het kader van Unesco Werelderfgoed de Waddenzee:

- In de tweede helft van 2019 wordt bij Ecomare groots verbouwd: een van de grote tentoonstellingszalen wordt geheel opnieuw ingericht rond het thema 'Waddenzee Werelderfgoed'.
- Ecomare: de oerrivier van het Waddengebied: Eridanos-expositie vanaf september

In het kader van nieuwe collectie-items en vernieuwing:

- Ecomare: Aanvulling van de levende collectie met drie gewone zeehonden uit Odense Zoo, Denemarken.

In het kader van topvondsten en over het leven met de zee op Texel:

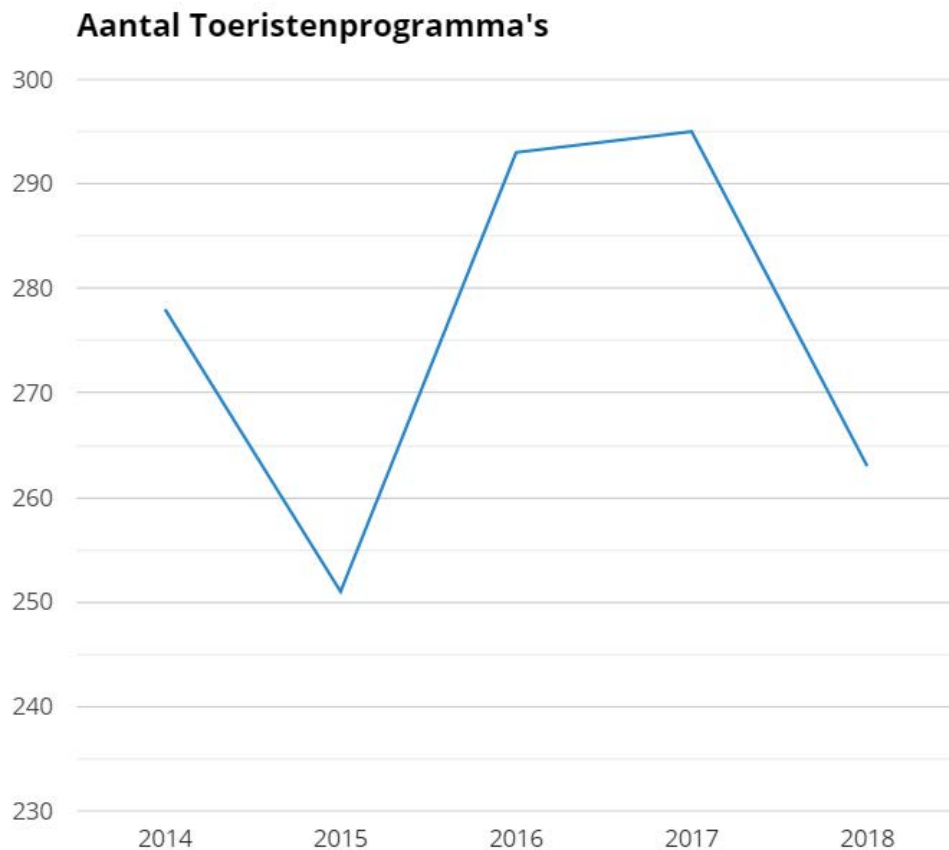
- Museum Kaap Skil: Pronkstuk in maart 2019.
- Museum Kaap Skil: Tentoonstelling 'De Reede van Texel en de wereld': een introductie bij de schitterende maquette.
- Oudheidkamer: tijdelijke tentoonstelling over dokters op Texel.

3.2.3 Educatief aanbod/activiteiten

Excursies: aantal (buiten)programma's (scholen/toeristen)

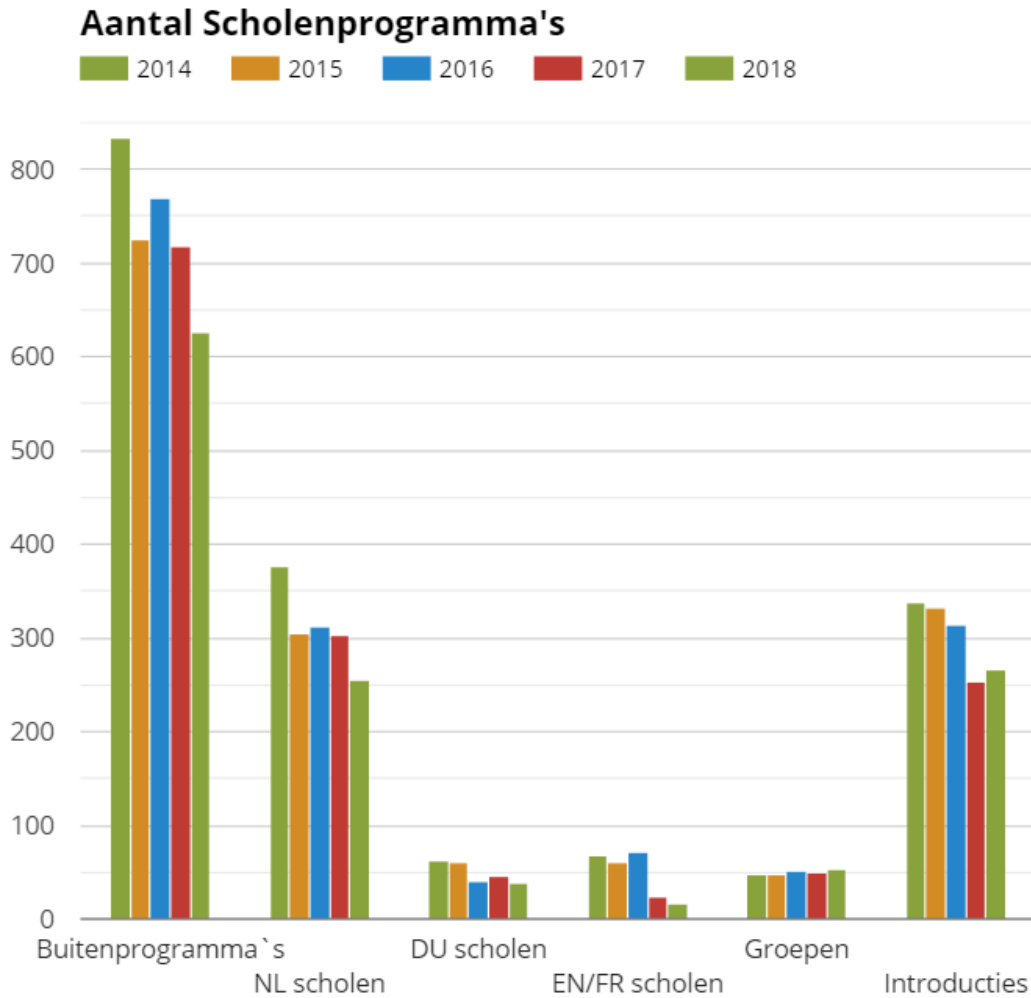
Toeristenprogramma's: kleine daling

In 2018 zijn minder toeristenprogramma's verzorgd dan in de twee jaren ervoor. Door werkzaamheden aan de dijk was een belangrijke locatie voor de wadprogramma's van Ecomare niet bereikbaar. Er is zoveel mogelijk uitgeweken naar een alternatieve locatie. Dit zal ook gelden voor een groot deel van 2019.

Daling scholenprogramma's

Bij de scholen zien we al jaren een teruggang. Dit komt niet alleen doordat er minder leerlingen zijn, maar ook omdat de gelden voor schoolreisjes zijn afgenomen. In 2018 kwamen er ook duidelijk minder Nederlandse scholen naar Ecomare dan in de jaren ervoor. Sluiting van een van de locaties voor wadprogramma's speelt hierin mee.

Educatie Museum Kaap Skil

Museum Kaap Skil heeft een divers aanbod aan educatieve activiteiten, zoals een juttersverhaal, een verhaal bij de maquette van de Reede van Texel of de scheepskist van een jongen die meevoer op een VOC-schip. Daarnaast kunnen (school)groepen het programma 'Help de conservator' boeken, of een rondleiding door het museum. In 2018 is het educatief aanbod verbeterd, is samengewerkt met andere aanbieders en actiever doorverwezen vanuit Ecomare. Boekingen worden centraal verwerkt in het boekingsprogramma Recras, waardoor beter kan worden doorverwezen en de resultaten beter bijgehouden.

Nieuwe programma's

Ecomare heeft in 2018 programma's op maat aangeboden aan de Texelse scholen. Een nieuw programma voor bezoekers was 'Achter de schermen bij Ecomare'. Bij Kaap Skil werd het programma 'Mooi aangekleed' ontwikkeld, rondom de jurk die is opgedoken uit de Waddenzee.

Vooruitblik 2019

Aansluitend bij de wereldwijde trend zal Ecomare in 2019 binnen de bestaande programma's meer aandacht besteden aan plastic in zee. Ook het thema Werelderfgoed Waddenzee zal nadrukkelijker aandacht krijgen.

Activiteiten

Museum Kaap Skil: museumactiviteiten

In Museum Kaap Skil is een groot aantal vrijwilligers actief die het museum levend maken door het demonstreren van diverse ambachten, het vertellen van verhalen, het maken van muziek of het geven van deskundige uitleg. Bovendien worden geregeld creatieve activiteiten georganiseerd zoals het maken van een jutterstuk of een scheepsvlag.

Ecomare: museumactiviteiten

De activiteiten in het museum bestaan uit de strandvondstenkar, het zeelaboratorium en een walvispraatje of walviskist. De suppoosten verzorgden in 2018 in totaal 576 museumactiviteiten. Op diverse momenten opende een kunstenaar een inloopatelier in het restaurant van Ecomare.

Ecomare: extra activiteiten

Tijdens de 'Shark week' in juni waren er extra activiteiten over haaien bij Ecomare. In de herfstvakantie gaf kunstenaar Monica Maas een workshop zeehond tekenen en in de kerstvakantie werd een gezellige zeehondenspelletjesdag georganiseerd. In de vakanties is verschillende keren een snijessie gehouden door een van onze biologen, of was een wetenschapper aanwezig in het museum.

Ecomare en Museum Kaap Skil: Walvisdagen

Op 8 augustus was bij Ecomare van alles te ontdekken walvissen: de dieren, hun leefwijze en bedreigingen. Op 9 april stond bij Museum Kaap Skil de geschiedenis van de walvisvaart centraal. De Walvisdagen vallen onder de Walvisweken, die een initiatief zijn van Het Scheepvaartmuseum, WWF, Museum In 't Houten Huis, Plastic Whale, Ecomare, Museum Kaap Skil en Zaans Museum.

Ecomare: speurtochten

Er zijn twee themaspeurtochten door het museum van Ecomare aangeboden: een winterspeurtocht en een griezelspeurtocht.

Ecomare: presentaties

De diervverzorgers gaven 1.815 zeehond-, bruinvis- en aquariumpresentaties, verzorgden rondleidingen achter de schermen en een aantal uitzetacties.

Ecomare: Texelse scholen

Ecomare biedt jaarlijks een educatief programma aan voor de Texelse scholieren. Dit kan in alle musea, zowel binnen als buiten. In 2018 werd voor diverse groepen een speciaal programma op maat ontwikkeld en uitgevoerd.

Ecomare: laatste zomerkamp

In 2018 werd voor de laatste maal een zomerkamp georganiseerd door Ecomare. Voor de 34 jeugdige deelnemers en zeven begeleiders was dit een zeer geslaagde week.

Activiteiten in het kader van Unesco Werelderfgoed Waddenzee

Ecomare: Ambassadeurs van Werelderfgoed Waddenzee

Namens de Stichting Waddencentra is Ecomare trekker van het project Ambassadeurs van Werelderfgoed Waddenzee (2014-2018). Doelgroepen zijn de schippers van de bruine vloot, watersporters (zowel degenen die de Waddenhavens aandoen als degenen die droogvallen) en wadloopgidsen. Het project is een samenwerking met de Waddenvereniging.

Overige activiteiten

Museum Kaap Skil heeft op de 'Texelstroom' een varende tentoonstelling ingericht in de vitrines in de Noordzee-zaal. Belangrijke aspecten uit de maritieme geschiedenis van Texel worden belicht, de herkomst van de scheepswrakken in de Waddenzee en vondsten van duikers.

[foto alec op Teso boot]

Museum Kaap Skil: lezingen

Op 23 oktober gaf archeoloog Wytze Stellingwerf een lezing voor kinderen over het aardewerk dat in het Schervenwrak is gevonden. Op aansprekende wijze vertelde hij wat hij heeft ontdekt aan de hand van de duizenden scherven die de duikers uit het wrak hebben gehaald.

Op vrijdag 28 december gaf professor Maarten van Bommel twee lezingen over het onderzoek naar de schat uit het Palmhoutwrak. Hij gaf een totaaloverzicht over de verschillende onderzoeken die worden uitgevoerd; onderzoeken die gaan over het schip, de lading en hoe om te gaan met deze delicate vondsten.

Museum Kaap Skil: nieuw educatief programma rond 'de Jurk'

Er is prachtige replica gemaakt van de koninklijke opgedoken 17e-eeuwse jurk uit het Palmhoutwrak. De replica wordt gebruikt voor een nieuwe activiteit bij Kaap Skil; *Mooi aangekleed*. Door een paspop of persoon met de juiste maat aan te kleden, ontdekken bezoekers hoe de jurk gedragen werd.

Oudheidkamer: lezingen over merklappen

In augustus en september verzorgde Riek Bruin lezingen bij de tentoonstelling over Texelse merklappen.

Oudheidkamer: Workshops en wandelingen

Er zijn enkele kruidenworkshops georganiseerd; tevens een aantal rondwandelingen door Den Burg 'In de voetsporen van Aagje Luijtsen'.

Oudheidkamer, Museum Kaap Skil en Vuurtoren: Open Monumentendag

Het thema van de Open Monumenten dag was 'Europa'. De Oudheidkamer verwelkomde tijdens de Open Monumentendag 279 mensen. De vrijwilligers zorgden voor een gastvrij onthaal. Bij Museum Kaap Skil werden 879 bezoekers verwelkomd.

De Open Monumentendag op de Vuurtoren was een groot succes. 716 bezoekers hebben de toren beklommen en konden ook het optiek bekijken waar René Vas van het Kustlichtmuseum uit Hoek van Holland uitleg gaf.

3.2.4 Impactmetingen - Wat vindt de klant?

Indicatoren publiekstevredenheid	2015	2016	2017	2018
Zoover Ecomare	8,3	8,4	8,4	8,4
Enquête Ecomare (vanaf voorjaar 2017 door merkenstrategie Beerda) beoordeling totaal	8,4	8,5	8,7	8,9
Enquete Ecomare Net Promotor Score (Beerda)			51,8	50
Enquête Kaap Skil (Beerda)		8,6	8,8	-
Enquete Kaap SKil Net Promotor Score (Beerda)			61,5	-
Zoover KS	8,2	8,2	8,2	8,9
Zoover VT	8	8	8	8,8
Enquête VT (Beerda)			7,5	-
Oudheidkamer metingen				opzetten

De publieksbeoordelingen in Zoover zijn voor Museum Kaap Skil en de Vuurtoren flink gestegen ten opzichte van 2017. De waardering voor Ecomare blijft onverminderd goed. In 2018 werd het bezoekersonderzoek door Beerda vervolgd. Helaas zijn er bij Museum Kaap Skil te weinig enquêtes ingevuld om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Op de Vuurtoren is het bezoekersonderzoek niet voortgezet. De Net Promotor Score (NPS) voor Ecomare is hoog te noemen, ook ten opzichte van de sector (uit continu bezoekersonderzoek). De NPS geeft weer hoe waarschijnlijk het is dat bezoekers het museum zouden aanbevelen aan anderen. Voor meer valide uitspraken moet langer en op grotere schaal bezoekersonderzoek worden gedaan. In 2019 wordt bekeken of dit via een ander onderzoeksbureau wordt uitgezet.

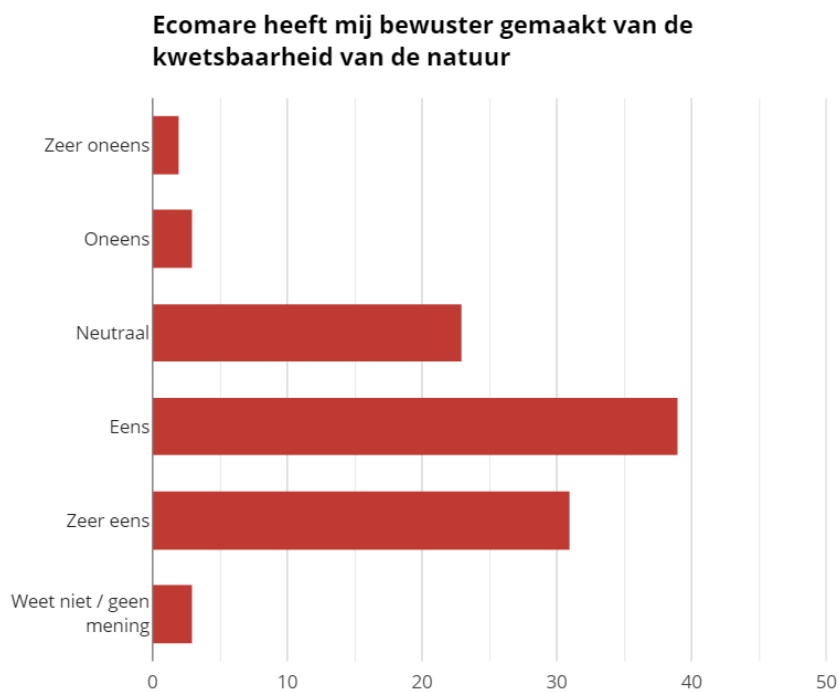
3.3 Koesteren - Zodat men gaat koesteren/delen...

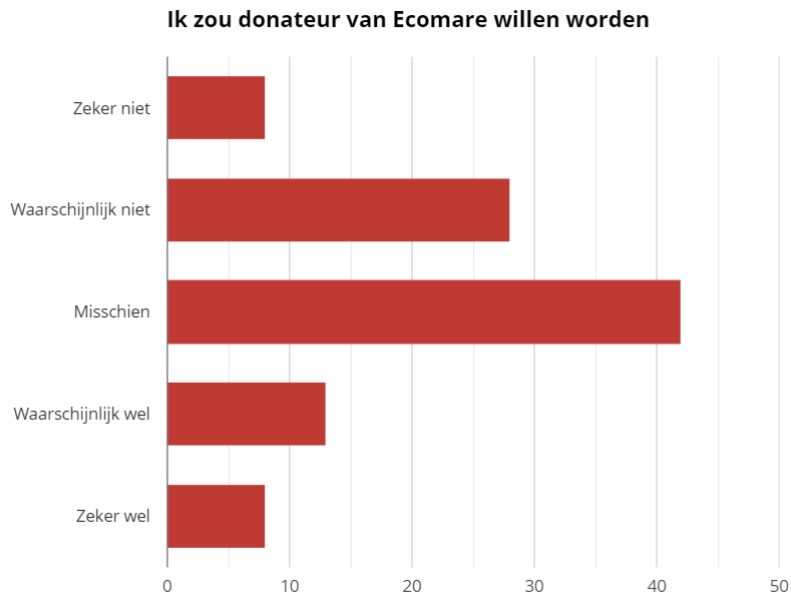
Uit Strategisch Plan 2016-2020:

Doordat mensen in beweging worden gebracht om hun bijdrage te leveren, groeit de financiële en maatschappelijke steun voor ons historisch erfgoed, onze natuur/onze natuurlijke omgeving en onze zeedierenopvang.

Of men de intentie heeft - na bezoek of deelname - musea van STM te steunen, wordt gemeten in het continu bezoekersonderzoek voor Ecomare en Museum Kaap Skil. Daarnaast is het aantal donateurs, vrienden, vrijwilligers en sponsors maatgevend om te bepalen of mensen en bedrijven ons daadwerkelijk gaan steunen. De trend hierin is voor 2018 positief ten opzichte van 2017.

3.3.1 Bereidheid tot steunen

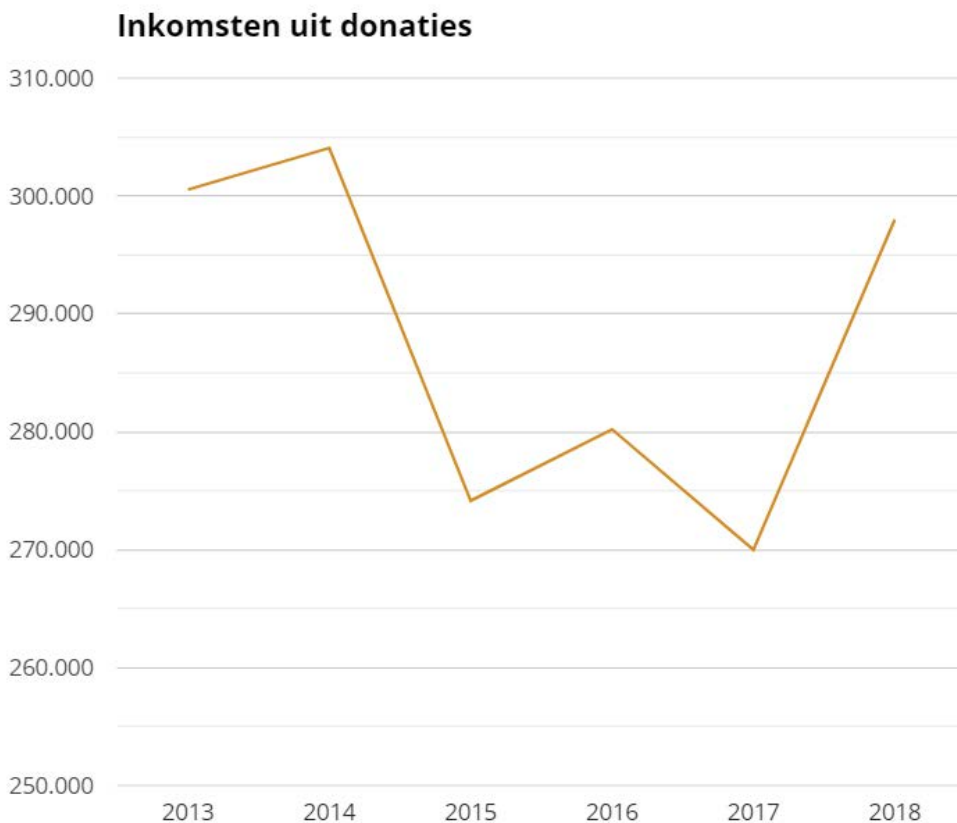

Met de stelling dat een bezoek aan Ecomare in 2018 heeft bijgedragen aan de bewustwording van de kwetsbaarheid van het gebied en de wens het te willen koesteren is een ruime meerderheid (69%) het eens tot zeer eens.

Op de vraag of mensen Ecomare willen steunen, bijvoorbeeld door donateur te worden, geeft 25% aan wel tot zeker wel (ten opzichte van 21% in 2017). 42% zegt misschien en 34% geeft aan dit niet te zullen doen.

3.3.2 Donateurs en sponsors

Resultaten 2018

Inkomsten uit fondsenwerving

Binnen STM worden de zeehonden- en vogelopvang van Ecomare voor een belangrijk deel bekostigd door donaties. Ecomare is voor een heel klein deel afhankelijk van gemeentelijke subsidie; een kleine subsidie is bestemd voor onder andere educatie voor Texelse scholen. Donateurs, sponsors en andere giften bepalen 10% van het STM-budget.

Donateurs

Donateurs bij Ecomare bestaan uit mensen die een opvangzeehond of een dier uit de vaste groep adopteren, vriendenbijdragen doen of een formulier voor een periodieke gift hebben afgegeven. Bij een periodieke gift legt een donateur zich vast om gedurende minimaal 5 jaar een vaste bijdrage te doen. Fiscaal heeft dit voordelen voor de donateur en voor Ecomare is het gunstig omdat de donateur zich verbindt voor langere tijd.

Resultaten 2018

Inkomsten donaties: In 2018 zijn de inkomsten uit donaties gestegen ten opzichte van 2017. Ook het aantal donateurs is toegenomen. Voor 2018 was € 275.000,- begroot aan inkomsten van de donateurs. Gerealiseerd is € 286.000,-.

Incidentele giften: Aan grote giften is in 2018 € 4.800,- binnengekomen.

Bedrijfssponsoring: De inkomsten uit bedrijfssponsoring in 2018 zijn € 7.800,-.

Fondsenwerving

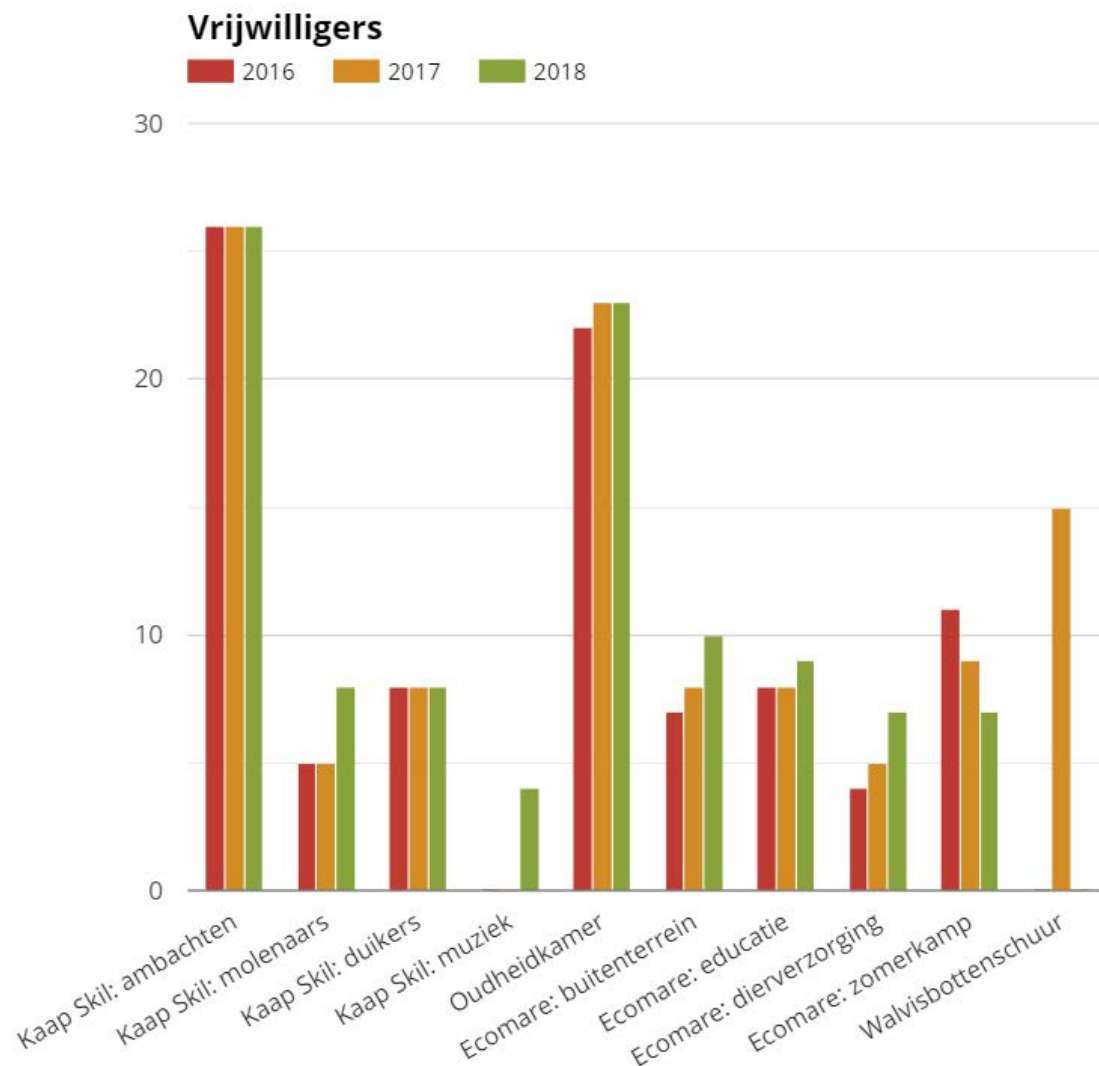
Het Waddenfonds heeft in februari 2018 voor twee grote projecten van Stichting Texels Museum een bijdrage toegekend van € 500.000,- per project. Het betreft het project 'Museum Kaap Skil: thuishaven voor Palmhoutwrakcollectie' en voor Ecomare 'Waddenzee Werelderfgoed Experience'. Vanuit de Vriendenloterij heeft Ecomare in 2018 € 2.800,- ontvangen.

Vooruitblik 2019

In de meerjarenstrategie is ruimte ingebouwd voor het behouden van donateurs. Ecomare heeft donateurs nodig om haar werk te kunnen blijven doen: namelijk dieren opvangen en mensen vertellen over hoe mooi deze dieren en hun habitat zijn. En hoe belangrijk het is dat we zuinig met de natuur omgaan.

Voor 2019 is begroot € 283.000,- aan donateursinkomsten, € 18.000,- eenmalige giften en € 10.000,- sponsoring.

3.3.3 Vrijwilligers

[beeld fuikenbootje]

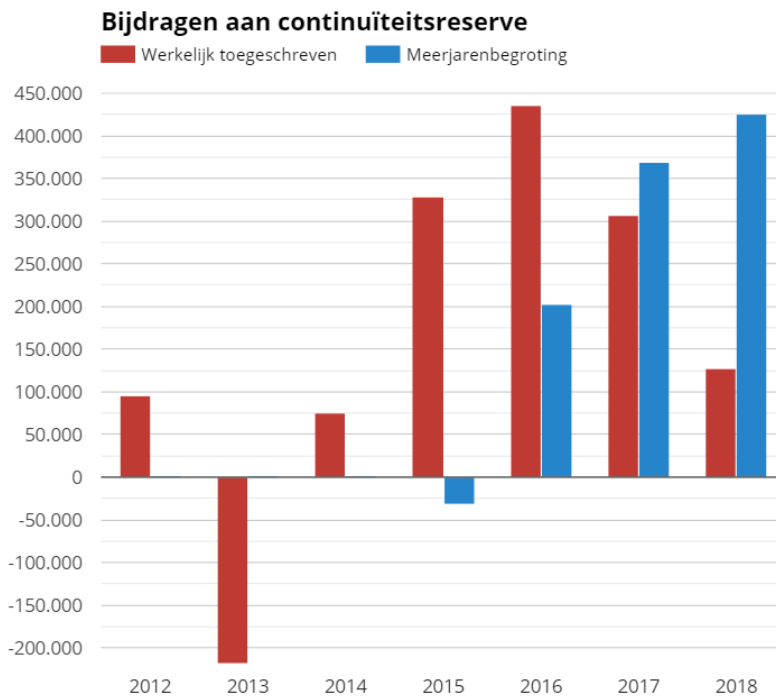
De vrijwilligers van STM zijn absoluut onmisbaar geworden. Zij worden gewaardeerd om hun belangeloze inzet en hun bijdrage aan een positieve ervaring voor elke bezoeker. In 2018 zijn er 9 nieuwe vrijwilligers aangesloten en hebben in totaal ruim 100 vrijwilligers zich ingezet op de verschillende locaties. Van 3 vrijwilligers is afscheid genomen. De Oudheidkamer wordt sinds jaar en dag grotendeels door vrijwilligers gedragen. Ook bij Museum Kaap Skil zijn vele vrijwilligers actief zoals de duikers (als suppoost), visrokers, touwslagers, molenaars en verhalenvertellers in het openluchtmuseum. Een van de vrijwilligers knapte een 'fuikenbootje' prachtig op; dit werd feestelijk te water gelaten. Sinds de zomer van 2018 brengen vrijwilligers wekelijks zeemansliederen ten gehore in het restaurant van Museum Kaap Skil. Bij Ecomare hebben vrijwilligers in 2019 een flink aantal suppoostactiviteiten uitgevoerd in het museum. Enkele vrijwilligers ondersteunden de afdeling dierverzorging met onder meer schoonmaakwerkzaamheden en het transport van zeehonden. Dagelijks zijn er vrijwilligers die het buitenterrein van Ecomare opruimen. Dit is mede belangrijk vanwege het gevaar dat zwerfafval vormt voor de bruinvissen. Vanaf eind 2018 ondersteunt een groepje vrijwilligers de conservator van Ecomare met het in kaart brengen van een omvangrijke schelpencollectie.

3.4 STM - Sterke organisatie

In 2020 is STM een krachtige speler en een efficiënt en effectief werkende organisatie. Andere organisaties zoeken aansluiting bij STM.

3.4.1 Reserve-opbouw

STM bouwt sinds 2015 weer stevig aan haar reserves. Dit heeft te maken met een uitgestippeld beleid, het besparen op personeel, meer entreeopbrengsten (minder kortingen) en het redelijk gelijk blijven van additionele baten. In 2018 werd wel minder toegeschreven dan voorzien in de meerjarenbegroting. De personeelskosten waren hoger en er zijn meer investeringen gedaan.

Unieke verdienstructuur

De inkomstenstructuur van STM is anders dan die van de meeste musea in Nederland. De bezoekers genereren via entreegelden, restaurants en winkels ruim 90% van het jaarlijkse budget. Subsidies bepalen slechts 6% van het STM-budget. En dat is uniek in Nederland waar de meeste musea zo'n 50% van hun budget behalen uit eigen inkomsten en de rest dus aangevuld wordt door subsidies (bron: benchmark).

3.4.2 Organisatie

Sinds 2015/2016 is het facilitair werken ingevoerd. De grootste kostenposten van STM zijn de nodige investeringen om achterstallig onderhoud weg te werken (automatiseringsinvesteringen) en personeelskosten. Deze kosten worden verderop toegelicht.

Facilitair werken

De nadruk lag in 2018 op verder professionaliseren, het inzetten op projectmatig werken en verdergaande automatisering. Bijvoorbeeld het koppelen van het boekingsprogramma van de receptie met de financiële administratie. Er is een softwareprogramma aangeschaft voor projectplanning, -budgettering en urenregistratie. De salarisadministratie heeft hiervan in 2018 al geprofiteerd. De telefooncentrale is in 2018 opnieuw ingericht, wat de (onderlinge) bereikbaarheid van de locaties zeer ten goede kwam. Inkomende gesprekken worden nu centraal door de telefonistes beantwoord. De afdelingen Communicatie, Expositie & Educatie, Techniek & ICT en Financiën & Administratie werken bedrijfsbreed. Wat betreft in- en verkoop wordt frequent overleg gepleegd tussen locatiemanagers (van Museum Kaap Skil, de Oudheidkamer en de Vuurtoren) en hoofd Receptie & Restaurant van Ecomare.

3.4.3 Duurzaamheid

Vanuit het Strategisch Plan en onze missie proberen we zo duurzaam mogelijk te werken. Ecomare heeft al jaren het gouden Green Key-keurmerk. Dit is na een intensieve keuring in 2018 weer verlengd. We verwachten dit in het voorjaar van 2019 ook voor Museum Kaap Skil te kunnen aanvragen.

Het duurzaam ondernemen uit zich binnen STM in:

- Een groene energieleverancier: GreenChoice;
- Energiegebruik beperken (led-lampen);
- Watergebruik beperken;
- Warmte-koudeopslag bij Ecomare en bij Kaap Skil;
- Afval scheiden: ook in de musea heel nadrukkelijk;
- Aanbod in winkels en restaurants zo duurzaam mogelijk;
- De inkoop van veel lokale producten;
- Inkoop van groene schoonmaakmiddelen en dergelijke;
- Bewustzijn bij medewerkers aanwakkeren;
- Een elektrische auto;
- Fietsenplan voor woon-werkverkeer;
- Gebruik duurzame materialen in nieuwe exposities.

Er zijn in 2018 twee nieuwe apparaten in gebruik genomen om de waterkwaliteit in het Zeeaquarium en de bassins te verbeteren: een trommelzeef en een eiwitafschuimer. De technische dienst heeft er veel aanpassingen aan gemaakt, waardoor ze helemaal voor onze omstandigheden geschikt zijn. In 2019 zal de chloorinstallatie geheel worden vernieuwd. We hoeven dan nog minder chloor te gebruiken en werken dan nog veiliger en milieuvriendelijker.

Er is een net rond het bruinvisbassin geplaatst. Hierdoor waait er nauwelijks nog zwerfafval of helmgras het water in, wat hun gezondheid ten goede komt.

MVO-beleid

Duurzaamheid is meer dan energiebesparing. STM vindt invulling van haar maatschappelijke taak ook belangrijk. Door het aanbieden van stageplaatsen en vrijwilligerswerk, samenwerking met de reclassering en met een sociale werkplaats. Maar ook samenwerking met Stichting de Traanroeier, Duikclub Texel en de dorpscommissie van Oudeschild. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is een belangrijk onderdeel in de Green Key-keuring.

3.4.4 Aansluiting met anderen

STM wil een interessante en sterke partner zijn voor anderen (netwerkmuseum). In de toekomst hopen we dat meer musea en organisaties op Texel aansluiting bij ons zoeken. Het verder professionaliseren van het facilitair bedrijf is hiervoor een must. Met veel partijen wordt al doorlopend samengewerkt; deze samenwerkingen zijn van grote waarde. Een aantal samenwerkingsverbanden uit 2018:

- Met de Provincie Noord-Holland wordt intensief samengewerkt in het project 'Palmhoutwrak'.
- Medewerkers van Ecomare en van het NIOZ hebben samen onderzoek gedaan naar mogelijkheden om de waterkwaliteit in het zeeaquarium te verbeteren.
- In 2018 is in Ecomare een informatiepunt voor Nationaal Park Duinen van Texel gerealiseerd. In samenwerking met het Nationaal Park is ook een trainingsdag georganiseerd voor gastheren en gidsen.
- Ecomare speelt een prominente rol in het overleg over een nieuw Zeehondenakkoord, samen met de overheid en de andere opvangcentra in Nederland.
- STM is lid van het Texels Ondernemers Platform TOP, waar ook logiesverstrekkers zijn aangesloten (ambassadeurs!).
- De samenwerking binnen de Stichting Nederlandse Natuurhistorische Collecties (SNNC) leidde tot een nationale expositie over bijen in een aantal natuurmusea in Nederland.

Risicobeheersing

In het jaarverslag over 2016 zijn de belangrijkste risico's van de stichting uiteengezet. Deze waren in 2018 nog actueel. Eind 2017 is in samenwerking met de preventiemedewerker een bedrijfsbrede RI&E uitgevoerd, op basis waarvan een gedegen plan van aanpak is ontwikkeld. Dit plan is besproken met het managementteam en een deel van de maatregelen uit dit plan van aanpak is in 2018 al doorgevoerd.

Risicomanagementsysteem

Eén keer per jaar zal intern het risicoprofiel van STM tegen het licht worden gehouden. Ook worden vanaf 2015 jaarlijks met de verzekeringsspecialist alle bedrijfsrisico's besproken. Met behulp van zogenaamde kans-effect matrices wordt gekeken naar het verband tussen de kans en het effect van bepaalde risico's. Vervolgens wordt door de directie per risico bepaald hoe om te gaan met het risico: vermijden, verminderen, overdragen/verzekeren of zelf dragen. In oktober 2018 is de verzekeringsportefeuille nog eens kritisch doorgenomen.

Verder wordt jaarlijks door de externe accountant tijdens de interim controle de administratieve organisatie onderzocht en de daarin verankerde maatregelen van interne controle.

Klachtenregeling

Stichting Texels Museum kent een procedure voor het omgaan met klachten van bezoekers, donateurs en andere belanghebbenden. Een korte klachtenregeling is op de websites te vinden. Alle klachten en opmerkingen worden geregistreerd bij het directiesecretariaat. Ook klachten via sociale media worden beantwoord en geregistreerd.

In 2018 ontvingen wij drie formele klachten en een viertal klachten via Facebook. Deze zijn adequaat afgehandeld. De medewerkers van de receptie van Ecomare hoorden aan het begin van het seizoen geregeld van buitenlandse bezoekers dat ze meertalige informatie missen, met name in de presentaties. Eenmaal leverde dit een klacht op. Meertaligheid in de informatie en de presentaties is in ontwikkeling, maar een blijvend aandachtspunt.

4.1 Resultaten 2018

In 2018 waren de totale bezoekersaantallen hoger dan begroot, net als de totale entreeopbrengsten. Hoewel Museum Kaap Skil minder bezoekers trok dan begroot, kregen Ecomare, de Vuurtoren en de Oudheidkamer juist meer bezoekers. STM had over 2018 meer inkomsten dan begroot, terwijl de totale lasten lager dan begroot uitvielen.

Opbrengsten

De trend bij musea is dat er meer inkomsten uit entreegelden, maar minder inkomsten uit horeca en winkelactiviteiten worden ontvangen (bron: Museumvereniging). STM wijkt hier positief van af doordat de entreegelden substantieel meer inkomsten opleveren en er bij 3 van de 4 locaties meer bezoekers zijn geweest.

Entreegelden: 67% in 2018

Horeca en winkels: 12% in 2018

Overige baten: 21% in 2018

De eigen opbrengsten van STM zijn dus minimaal 79% van de omzet versus een landelijk gemiddelde van 51% (Museumcijfers 2017).

Subsidies

Resultaten 2018

Opvallend is het feit dat STM slechts voor 6% afhankelijk is van subsidies. Ecomare en de Vuurtoren ontvangen nauwelijks tot geen gemeentelijke subsidie. Ecomare bestaat niet alleen uit een opvangcentrum, maar doet ook dienst als buitengewoon belangrijk en aantrekkelijk natuurmuseum. Natuurmusea in Nederland ontvangen gemiddeld 10 euro aan subsidie per bezoeker (bron: benchmark). Bij Ecomare is dat slechts 22 cent per bezoeker. Kaap Skil en de Oudheidkamer ontvangen wel meer marktconforme gemeentelijke subsidies.

Vooruitblik 2019

In 2019 willen we in kaart brengen welke mogelijkheden er zijn om de inkomsten uit structurele subsidies te vergroten.

Lasten

Veruit de grootste kostenpost – naast huisvestingskosten, afschrijvingen en publiciteits- en communicatiekosten van STM – wordt gevormd door het personeel. Hieronder worden de personeelskosten en huisvestingskosten kort belicht.

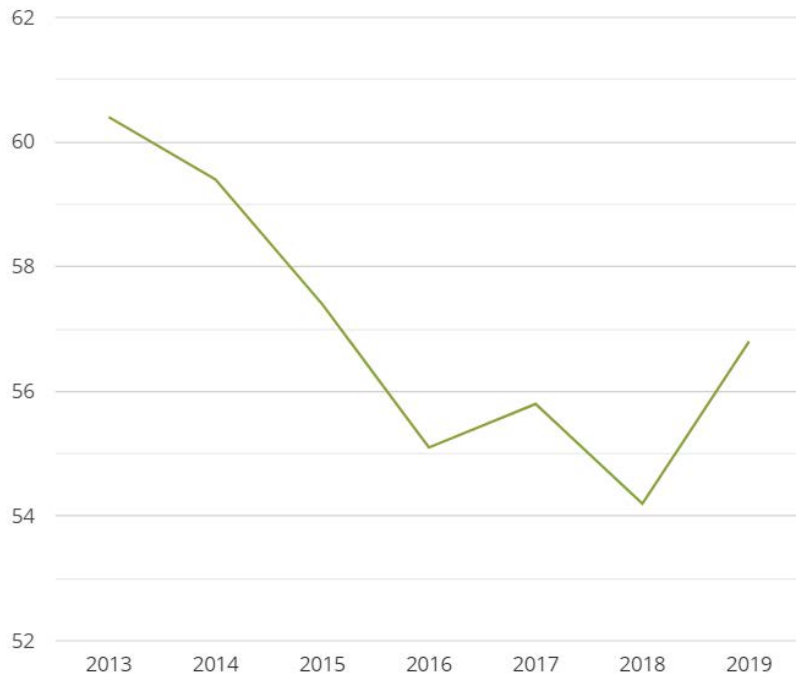
Personeelskosten

Ten opzichte van de benchmark heeft STM relatief weinig fte in dienst. Waar afdelingen of werkzaamheden knel komen te zitten, huren we tijdelijk menskracht in, totdat achterstallig onderhoud is weggewerkt en afdelingen op hun taken zijn ingewerkt.

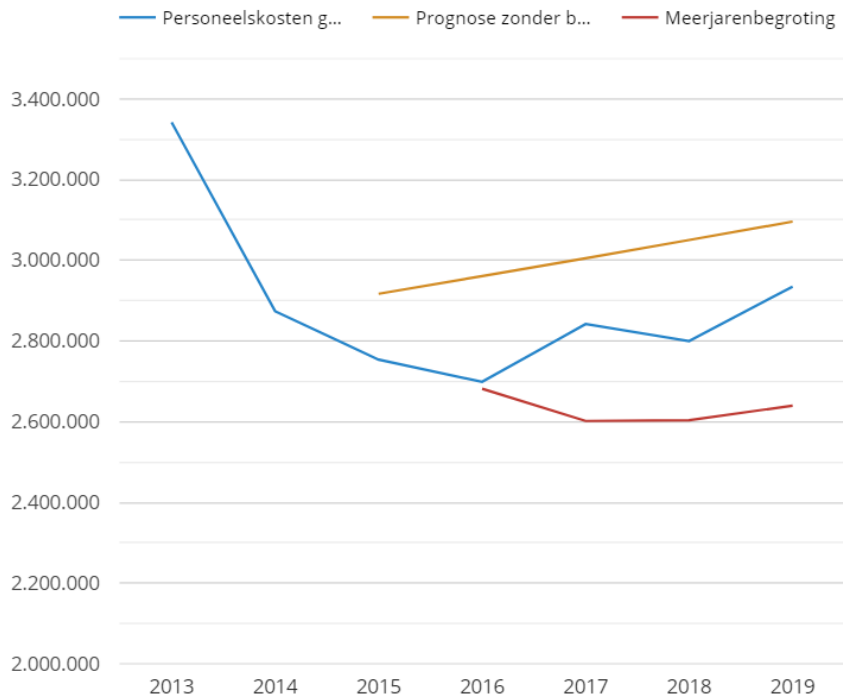
Het totaal aantal fte in 2018 bedroeg 54,2. Dit is 1,6 fte minder dan in 2017. Dat jaar zorgden een aantal ziektevervangingen bij aan een hoger fte-aantal. In 2018 heeft op enkele afdelingen een wisseling van afdelingshoofd plaatsgevonden; niet altijd werd het vertrekkende hoofd direct vervangen. Ook in 2018 waren er langdurig zieken maar zij werden niet altijd volledig vervangen. Op communicatiegebied werd in 2018 meer uitbesteed aan externen.

Voor 2019 is een ruimer aantal fte begroot; op enkele afdelingen wordt extra ingezet. Daarnaast is de verwachting dat de directie langdurig wordt uitgebreid.

FTE

Personeelskosten

Huisvestingskosten

Resultaten 2018

De huisvestingskosten vielen in 2018 € 122.000,- lager uit dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt doordat bij Ecomare gepland onderhoud aan het gebouw sinds 2014 wordt uitgesteld en toegevoegd aan de bestemmingsreserve egalisatie onderhoudskosten (€ 60.000,- in 2017 en € 152.000,- in 2018). Deze reserve is gevormd om de sterk schommelende kosten uit het meerjarenonderhoudsplan te egaliseren, zodat de jaarlijkse onderhoudskosten aan de gebouwen en installaties een gelijkmatiger beeld vertonen. De overige huisvestingskosten waren ook lager dan begroot.

Vooruitblik 2019

In de begroting wordt rekening gehouden met een verhoging van de erfpachtkosten voor Ecomare.

Financiële ratio's	2018	begroot	2017
1. Bestedingsratio lasten	86%	86%	87%
2. Bestedingsratio baten	86%	91%	90%
3. Beheer- en administratiekosten	10%	<10%	8%
4. Kosten werving (in % van totaal baten)	4%	4%	5%
5. Kosten werving (in % van baten eigen fondsenwerving)	22%	<25%	25%
6. Solvabiliteit	88%	>40%	86%
7. Quick ratio	360%	>100%	238%
8. Current ratio	373%	>150%	247%
9. Personeelskosten	56%	54%	56%

De ratio's voor dit jaarverslag zijn als volgt berekend:

1. Dit percentage is verkregen door het totaal van de bestedingen van de doelstelling te delen door het totaal van de lasten van de Stichting Texels Museum.
2. Dit percentage is verkregen door het totaal van de bestedingen van de doelstelling te delen door het totaal van de baten van de Stichting Texels Museum.
3. Dit percentage is verkregen door het totaal van de bestedingen aan beheer en administratie te delen door het totaal van de lasten van de Stichting Texels Museum.

4. Dit percentage is verkregen door de wervingskosten te delen door het totaal van de baten van de stichting.
5. Dit is de berekening van de CBF-norm (Centraal Bureau Fondsenwerving). Het percentage is verkregen door de wervingskosten te delen door de baten van eigen fondsenwerving. Ook in 2017 blijven we binnen de door het CBF gestelde norm van 25%.
6. Solvabiliteit is het totaal van fondsen en reserves en voorzieningen gedeeld door het totale vermogen.
7. Liquiditeit (quick ratio) zijn de vorderingen en liquide middelen gedeeld door de kortlopende schulden.
8. Liquiditeit (current ratio) zijn de voorraden, vorderingen en liquide middelen gedeeld door de kortlopende schulden.
9. Dit zijn de totale personeelskosten van STM gedeeld door de totale lasten.

4.2 Verslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) houdt toezicht op het functioneren en het beleid van de directie en benoemt, schorst en ontslaat de directeur. De RvT houdt toezicht op de algemene gang van zaken bij de Stichting Texels Museum en stelt de begroting, jaarrekening en beleidsplannen van STM vast. De leden van de RvT hebben inzicht en ervaring op bestuurlijk, organisatorisch, financieel, commercieel en/of juridisch gebied en kunnen op grond daarvan als klankbord fungeren voor de directie. De leden stellen zich onvoorwaardelijk achter de doelstelling van STM en beoefenen geen andere functies die als belangenverstrengeling kunnen worden aangemerkt. Daarnaast zijn zij goed geïntegreerd in de Texelse samenleving en hebben draagvlak bij relevante Texelse groeperingen. De leden van de RvT ontvangen een vaste onkostenvergoeding van € 1.500,- per kalenderjaar.

Vergaderfrequentie en focus

De RvT en de directeur hebben in 2018 in totaal zeven keer formeel met elkaar vergaderd. De RvT is enkele keren informeel bijeen geweest om de gang van zaken bij de STM op iets grotere afstand te bespreken.

Er is een jaaragenda voor 2018 opgesteld, met vergaderdata en vaste onderwerpen, waarbij de gekozen data gesynchroniseerd zijn met de beschikbare voortgangsrapportages op financieel gebied en andere resultaatgebieden. Naast deze onderwerpen is er tijdens de vergaderingen gesproken over de voortgang en risico's van grote en nieuwe projecten, de verdere professionalisering van de organisatie (doelen en resultaten formuleren, meten en evalueren) en personeel.

Door ziekte is de directeur/bestuurder afwezig geweest van eind maart tot het einde van het jaar. De RvT heeft twee managementteamleden tot waarnemers benoemd, te weten Anneke Schrama en Albert Zandstra. Zij hebben zich met verve van hun taak gekweten en de organisatie in het juiste vaarwater verder gebracht. De afwezigheid van de directeur/bestuurder noodzaakte tot een intensiever informeel contact tussen de waarnemers en RvT.

De jaarrekening voor het verslagjaar 2017 is vastgesteld op 15 juni 2018.

Een overleg tussen de RvT en Ondernemingsraad vond plaats op 2 februari 2018. Onderwerpen die aan de orde kwamen waren de evaluatie van het strategisch plan en de cultuur en communicatie. Ook op 14 juni 2018 vond een gedachtewisseling plaats, dit keer tussen de voorzitter van de RvT en de OR waarin de algemene gang van zaken besproken is.

Gedurende het jaar is er geregeld individueel overleg geweest tussen de waarnemend directie, leden van het managementteam en individuele leden van de RvT over lopende zaken en het gevoerde beleid. De uitkomsten van die gesprekken zijn steeds gedeeld met de voltallige Raad.

Governance

Door het ondertekenen van de zogenaamde 'Bijlage 12' van het CBF, de toezichthouder goede doelen, onderschrijven de leden van de RvT en de directie van STM individueel en gezamenlijk de drie door het CBF geformuleerde principes van goed bestuur voor goede doelen en handelen zij daarnaar:

1. De functiescheiding tussen uitvoeren, besturen en toezicht houden;
2. Het continu verbeteren van effectiviteit en doelmatigheid bij het realiseren van de doelstellingen;
3. Het optimaliseren van de relaties met belanghebbenden.

STM heeft in haar statuten de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk gescheiden van het 'besturen' dan wel van de 'uitvoering'. STM wordt bestuurd door de directie, waarop toezicht wordt gehouden door de RvT. De RvT heeft een financiële auditcommissie ingesteld die onder meer toezicht houdt op het financiële verslaggevingsproces. De wettelijk voorgeschreven Ondernemingsraad levert vanuit het oogpunt van medezeggenschap een bijdrage aan een goed bestuur van STM.

Er is besloten om de huidige statuten van STM aan te passen, om deze verder in lijn te brengen met de Governance Code Cultuur. De verhouding tussen de RvT en de directeur is, voor zover niet in de statuten geregeld, vastgelegd in een reglement waarin de verantwoordelijkheden en taken zijn benoemd.

Er is een systeem in ontwikkeling voor de monitoring en evaluatie op alle relevante resultaatgebieden met kwartaal- en jaarrapportages. Die rapportages vormen onder andere de basis op grond waarvan de RvT haar toezichthoudende taak kan uitvoeren, maar zijn ook een essentieel besturingsmechanisme voor STM.

Erkenning door het CBF

De organisatie voldoet aan de kwaliteitscriteria van het CBF en bezit de Erkenning voor goede doelen in Nederland. De kwaliteitseisen worden opgesteld door de onafhankelijke Commissie Normstelling, die bestaat uit leden die het belang van gevers, donateurs en de sector behartigen. De organisatie onderschrijft de Governance Code Cultuur en leeft de 'Regeling Beloning Directeuren van Goede Doelen' na.

Samenstelling van de Raad van Toezicht

De samenstelling van RvT is per de datum van het jaarverslag als volgt:

Dhr. R.W. Heutink (voorzitter), benoemd tot 5 december 2022

Organisatie, ondernemerschap, marketing

Andere functies:

- Directeur Heutink Bijvoorbeeld BV
- Lid Raad van Toezicht Open Schoolgemeenschap Bijlmer
- Lid Raad van Commissarissen NV Waterbedrijf Drenthe
- Redactiemedewerker CLOU, magazine for marketing research & digital analytics

Mw. A. van der Horst, benoemd tot 5 december 2022

Organisatie, HR

Andere functies:

- Directeur Servicecentrum/Bedrijfsvoering Gemeente Alkmaar
- Bestuurslid Stichting Texels Welzijn

Mw. A. Westbroek, benoemd tot 5 december 2022

Juridische zaken, governance

Andere functies:

- General Counsel Holland Casino N.V.

Dhr. F. Koster, benoemd tot 27 november 2019

Financiën

Andere functies:

- Bestuurslid Raad van Toezicht Landschap Noord-Holland
- Penningmeester bestuur Landschapsbeheer Nederland
- Penningmeester bestuur De12Landschappen
- Regent Johan Pieter Kuiper Fonds
- Penningmeester Raad van Toezicht Eurosite
- Lid beleggingscommissie Nationale Monumenten Organisatie

Rooster van aftreden

De in 2018 aftredende leden zijn herbenoemd voor een nieuwe termijn van vier jaar. Om de continuïteit te waarborgen is de RvT voornemens om één jaar voor het verstrijken van de tweede termijn van deze leden (dus eind 2021) een extra lid te werven met een organisatorisch/juridisch profiel. Het streven is de eind 2022 aftredende drie leden te vervangen door twee nieuwe leden, waarvan één met een financieel profiel.

De RvT dankt het personeel en met name beide waarnemers van de bestuurder/directeur voor hun enorme inzet, hun prestaties en de prettige samenwerking in 2018.

4.3 Jaarrekening 2018

Versie 28 juni 2019

4.3.1 balans na resultaatbestemming (bedragen x €1.000)

De balans geeft de financiële positie weer van Stichting Texels Museum per 31 december 2018.

Ter vergelijking zijn de cijfers van 2017 weergegeven.

activa (x €1.000)	31 december 2018	31 december 2017
1. immateriële vaste activa	52	54
materiële vaste activa	10.596	11.138
2. voorraden	82	82
3. vorderingen en overlopende activa	323	374
4. liquide middelen	2.155	1.825
totaal activa	13.208	13.474

passiva (x €1.000)	31 december 2018	31 december 2017
5a. - continuïteitsreserve	1.922	1.720
5b. - bestemmingsreserves	4.069	3.920
5c. - bestemmingsfondsen	5.611	5.897
totaal reserves en fondsen	11.601	11.537
6. voorzieningen	18	22
7. langlopende schulden	901	1.028
8. kortlopende schulden	688	887
	13.208	13.474

4.3.2 staat van baten en lasten 2018 (bedragen x €1.000)

baten		werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
1.	baten uit eigen fondsenwerving	1.026	912	907
2.	entreegelden	3.351	3.331	3.360
3.	baten uit activiteiten	357	182	207
4.	baten uit acties van derden	32	32	31
5.	subsidies van overheden	285	283	281
6.	baten uit beleggingen (rente)	1	5	2
7.	overige baten	59	56	108
	totaal baten	5.109	4.800	4.897

lasten		werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
<i>bested aan doelstellingen:</i>				
8.	voorlichting en educatie	4.327	4.366	4.387
<i>werving baten:</i>				
9.	kosten eigen fondsenwerving	222	224	229
<i>beheer- en administratie:</i>				
10.	kosten beheer en administratie	496	496	429
	totaal lasten	5.045	5.087	5.044
	resultaat voor bestemming	64	-287	-147

bestemming van het resultaat (toevoegingen + /onttrekkingen -)

mutaties bestemmingsfondsen en -reserv	-137	-478	-451
mutaties continuïteitsreserve	202	191	304
totaal mutaties	64	-287	-147

4.3.3 kasstroomoverzicht (x € 1000)

Het kasstroomoverzicht geeft weer welke geldstromen beschikbaar zijn gekomen en hoe we gebruik hebben gemaakt van deze geldmiddelen. Het kasstroomoverzicht over 2018 is opgesteld volgens de indirecte methode. Ontvangen en betaalde rente zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Het saldo liquide middelen steeg in het jaar 2018 van € 1.825.000 naar een bedrag van € 2.155.000 (afgerond).

	31 december 2018	31 december 2017
saldo van baten en lasten (resultaat)	64	-147
aanpassingen voor:		
- afschrijvingen op materiële vaste activa	944	918
- afschrijvingen op immateriële vaste activa	16	10
- mutatie in voorzieningen	-4	-3
verandering in werkkapitaal:		
- voorraden		2
- vorderingen	51	-87
- kortlopende schulden	-59	-23
kasstroom uit operationele activiteiten (a)	1.013	671
investeringen in materiële vaste activa	-403	-276
investeringen in immateriële vaste activa	-14	-43
kasstroom uit investeringsactiviteiten (b)	-417	-318
mutatie langlopende schulden	-268	-204
kasstroom uit financieringsactiviteiten (c)	-268	-204
mutatie liquide middelen (a + b + c)	329	148
Liquide middelen per 1 januari	1.825	1.677
Liquide middelen per 31 december	2.155	1.825
mutatie liquide middelen	329	148

4.3.4 Algemene toelichting

Statutaire naam, vestigingsadres en rechtsvorm

Dit jaarverslag omvat het financiële verslag van Stichting Texels Museum (STM). De stichting is notarieel opgericht op 1 januari 1957 en is gevestigd te Texel, Ruijslaan 92, 1796 AZ te De Koog.

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Texels Museum betreffen het geven van voorlichting en informatie over het Waddengebied en de Noordzee en over de natuur en cultuur op en rondom Texel. Stichting Texels Museum doet dit onder meer met behulp van een opvangcentrum waarin inheemse dieren die door ziekte, verwonding of verwezing, door direct of indirect menselijk handelen of nalaten tijdelijk niet zelfstandig in de vrije natuur kunnen overleven, tijdelijk op te vangen, te verzorgen en te revalideren. Andere activiteiten zijn het in stand houden, tentoonstellen en verder uitbouwen van collecties, objecten en het opbouwen van een informatiebank op bovengenoemd werkterrein die als basis kan dienen voor een verantwoorde en pakkende informatieverstrekking.

Continuïteit

Het resultaat over 2018 is ruim boven het begrote resultaat. Ook de kasstroom heeft zich positief ontwikkeld in 2018. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting. Door de mutaties in de bestemmingsfondsen en reserves is de toevoeging aan de continuïteitsreserve lager dan begroot.

Stelselwijzigingen

In 2018 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingen

Bij toepassen van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van Stichting Texels Museum zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien inzicht noodzakelijk is, zijn de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningpost.

4.3.5 Waarderingsgrondslagen van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld conform de 'Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen' zoals gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's en wordt vergeleken met de door de Raad van Toezicht vastgestelde begroting 2018 en de realisatie 2017.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of tegen de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

(Im)materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs verminderd met de lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur, of lagere bedrijfswaarde. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen. Indien voor te vervaardigen materiële vaste activa noodzakelijkerwijs een aanmerkelijke hoeveelheid tijd nodig is om deze gebruiksklaar te maken, worden de rentekosten opgenomen in de vervaardigingsprijs.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Stichting Texels Museum beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

De opbrengstwaarde is bepaald met behulp van de actieve markt. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte toekomstige kasstroom wordt een bedrag voor bijzondere waardevermindering ten laste van het resultaat geboekt voor het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van het actief.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Voorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijs op verkrijgingsprijzen of lagere opbrengstwaarde. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden. De voorraden zijn noodzakelijk voor de bedrijfsvoering.

Vorderingen

Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen worden direct in de winst- en verliesrekening verwerkt. De vorderingen hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar, tenzij anders vermeld.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves en fondsen

Het eigen vermogen van Stichting Texels Museum is ingedeeld in reserves en fondsen.

Continuïteitsreserve

Een continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de fondsenwervende instelling ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. Conform de richtlijn van de commissie Herkströter hanteert de directie hiervoor een bovengrens van 1,5 maal de jaarkosten van de werkorganisatie. De ondergrens wordt gesteld op 0,5 maal de jaarkosten. De continuïteitsreserve wordt gemuteerd met overschotten c.q. tekorten uit de exploitatie, na aftrek van subsidiebestedingen en donaties aan de voorzieningen.

Bestemmingsreserves

De directie van Stichting Texels Museum heeft een aantal bestemmingsreserves afgezonderd voor een specifiek doel.

Bestemmingsfondsen

Door derden is aan een deel van de middelen een specifieke besteding gegeven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorziening jubileumuitkeringen

De voorziening jubileumuitkeringen wordt opgenomen voor verwachte lasten gedurende het dienstverband. Deze wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de toekomstige jubileumgratificaties. Aan de hand van de datum van indiensttreding, salaris(stijgingen) en de blijfkans is het bedrag voor deze voorziening bepaald. Als disconteringsvoet wordt de gemiddelde rente van onze langlopende leningen gehanteerd (in 2018: 5%).

Overige voorzieningen

Overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt samen met de verschuldigde rentevergoeding zodanig bepaald dat de effectieve rente gedurende de looptijd van de schulden in de staat van baten en lasten wordt verwerkt.

4.3.6 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij de toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten over het jaar. De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; verliezen moeten gerealiseerd worden zodra zij voorzienbaar zijn.

Nalatenschappen

De opbrengsten van nalatenschappen worden verantwoord in het boekjaar waarin de omvang van deze baten betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als 'baten uit nalatenschappen', voor zover deze niet reeds in een voorgaand boekjaar zijn verantwoord. Verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden alleen in de toelichting vermeld. Zij worden pas in de staat van baten en lasten verantwoord bij het einde van het vruchtgebruik of bij eerdere verkoop van het blote eigendom.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en Stichting Texels Museum de condities voor ontvangst kan aantonen. Projectbijdragen en giften worden verantwoord in het jaar waarin de toezegging heeft plaatsgevonden. Overheidssubsidies in contanten worden verantwoord na toekenning. Ontvangen projectbijdragen en giften die nog niet besteed zijn aan het doel, worden via resultaatbestemming in de balans opgenomen onder een bestemmingsreserve. Een overheidssubsidie wordt verantwoord na besteding.

Giften in natura

Stichting Texels Museum heeft in het verslagjaar de volgende gift in natura ontvangen:

- Gebruik van administratieve software Unit 4 multivers (waarde ongeveer € 3.000,-).

Deze gift van een zaak in natura wordt gewaardeerd tegen de reële waarde in Nederland. Giften bestaande uit diensten worden in het algemeen niet financieel verantwoord, tenzij dit op geld waardeerbare diensten van bedrijven betreft.

De niet-financiële bijdrage die door vrijwilligers wordt geleverd, wordt niet in de staat van baten en lasten verantwoord.

Afschrijvingen op (im)materiële vaste activa

(Im)materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn verwerkt in de afschrijvingen.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers. De pensioenregelingen zijn verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Bezoldiging toezichthouders

De bezoldiging van de vier toezichthouders van de Raad van Toezicht – R.W. Heutink, F. Koster, A.C. Westbroek en A.G.W. van der Horst – bedraagt per toezichthouder een onkostenvergoeding van € 1.500,-.

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x € 1000)

1.a immateriële vaste activa		aanschafwaarde 31-12-2017	cum. afschr. 31-12-2017
computer software		11	-1
website		83	-40
		94	-40
		boekwaarde 31-12-2017	(des-)investeringen 2018
computer software		11	-
website		43	14
		54	14
		afschrijvingstermijn	afschrijvingen 2018
computer software	5 jaar		-2
website	5 jaar		-14
			-16
		cum. aanschafwaarde	cum. afschrijvingen
computer software		11	-3
website		97	-54
		109	-57
		boekwaarde 31-12-2018	
		9	
		44	
		52	

De investeringen (totaal €14.000) betreffen de nieuwe website van Museum Kaap Skil.

1.b materiële vaste activa		aanschafwaarde 31-12-2017	cum. afschr. 31-12-2017
gebouwen en terreinen		12.673	-3.955
verbouwingen en installaties		1.695	-1.138
tentoonstellingen		6.194	-4.542
inventaris		1.332	-1.177
computerapparatuur		491	-439
merkwaarde en huisstijl		7	-2
		22.392	-11.254
		boekwaarde 31-12-2017	(des-)investeringen 2018
gebouwen en terreinen		8.718	118
verbouwingen en installaties		557	79
tentoonstellingen		1.652	129
inventaris		155	38
computerapparatuur		52	39
merkwaarde en huisstijl		5	-
		11.138	403

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x € 1000)

	afschrijvingstermijn	afschrijvingen 2018	boekwaarde 31-12-2018
gebouwen en terreinen	40 jaar	-413	8.423
verbouwingen en installaties	5 jaar	-116	520
tentoonstellingen	10 jaar	-349	1.432
inventaris	5 jaar	-43	149
computerapparatuur	4 jaar	-22	69
merkwaarde en huisstijl	5 jaar	-1	4
		-944	10.596

	cum. aanschafwaarde	cum. afschrijvingen	boekwaarde 31-12-2018
gebouwen en terreinen	12.791	-4.368	8.423
verbouwingen en installaties	1.774	-1.254	520
tentoonstellingen	6.323	-4.891	1.432
inventaris	1.370	-1.221	149
computerapparatuur	530	-461	69
merkwaarde en huisstijl	7	-3	4
	22.794	-12.198	10.596

De investeringen (totaal €403.000) betreffen met name de restauratie van het Graanpakhuis en de tentoonstelling Palmhoutwrak bij Kaap Skil, de restauratie van de Oudheidkamer (inclusief tuin), de coating van X-bassin, de aanschaf van een bedrijfsauto en vervangen van de videobewaking bij de Vuurtoren en de vervanging van het kassasysteem bij alle locaties.

2. voorraden	31 december 2018	31 december 2017
voorraad consumptieartikelen Ecomare	3	4
winkelvoorraad Ecomare	50	51
voorraad consumptieartikelen Kaap Skil	4	2
winkelvoorraad Kaap Skil	11	12
winkelvoorraad Oudheidkamer	-	-
winkelvoorraad vuurtoren	15	13
totaal voorraden	82	82

Dit betreffen consumptie- en winkelartikelen voor de museumrestaurants en -winkels, noodzakelijk voor de bedrijfsvoering.

3. vorderingen en overlopende activa	31 december 2018	31 december 2017
diverse debiteuren	48	15
subsidie debiteuren	117	169
te vorderen omzetbelasting	27	22
te ontvangen bedragen	31	33
voortbetaalde bedragen	83	93
voortbetaalde pensioenpremie	-	20
vorderingen op personeel (fietsenplan)	4	1
overige vorderingen	14	21
totaal vorderingen	323	374

Alle vorderingen hebben een looptijd van minder dan 1 jaar. Van de post subsidiedebiteuren wordt een bedrag van €53.400 in 2019 ontvangen voor drie in 2018 afgesloten projecten.

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x € 1000)

4. liquide middelen	31 december 2018	31 december 2017
kasgelden	33	30
bank- en spaarrekeningen	2.122	1.795
totaal liquide middelen	2.155	1.825

De liquide middelen staan op direct opvraagbare (spaar-)rekeningen bij diverse bankinstellingen.

5. reserves en fondsen

In plaats van over eigen vermogen spreken we in de jaarrekening van Stichting Texels Museum over reserves en fondsen. De reserves en fondsen mogen slechts worden aangewend in overeenstemming met de doelstelling waartoe ze in leven zijn geroepen.

5.a continuïteitsreserve	31 december 2018	31 december 2017
stand per 1 januari	1.720	1.416
ontrekking/toevoeging	202	304
stand per 31 december	1.922	1.720

De continuïteitsreserve is gevormd als buffer voor risico's die op de korte termijn kunnen optreden, zodat de bedrijfsvoering onbelemmerd voortgang kan vinden. Voor de continuïteitsreserve houdt STM een bovengrens aan van maximaal 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie, minus de afschrijvingskosten die kunnen worden uitgesteld en minus de helft van de baten uit entreeopbrengsten, winkels en restaurants, zijnde de redelijkerwijs minimale inkomsten bij voortzetting van de organisatie. De ten doel gestelde continuïteitsreserve per 31 december 2018 bedraagt derhalve €3.195.000, waarvan 60% is gerealiseerd per 31 december 2018.

	Lasten 2017	Lasten 2018	Begroting 2019	Gemiddelde 1.5 jr
Totale lasten werkorganisatie	5.005	5.045	5.172	7.611
Vermindering:	Lasten 2017	Lasten 2018	Begroting 2019	Gemiddelde 1.5 jr
Afschrijvingskosten	-940	-961	-976	-1.439
	Baten 2017	Baten 2018	Begroting 2019	Gemiddelde 1.5 jr
Helft van de Baten uit Winkels en Restaurants	-302	-310	-319	-466
Helft van de Baten uit Entreeopbrengsten	-1.680	-1.676	-1.668	-2.512
Doelstelling continuïteitsreserve per 31 december 2018 (voor 1,5 jaar)				3.195
Gerealiseerde continuïteitsreserve per 31 december 2018				1.922
				60%

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x € 1000)

5.b bestemmingsreserves

Het volgende overzicht geeft het verloop in het boekjaar van de bestemmingsreserves:

vernieuwing expositie Ecomare	2018	2017
stand per 1 januari	2.498	2.527
toevoeging	102	21
onttrekking	-50	-50
stand per 31 december	2.550	2.498

Deze reserve wordt gevormd voor vernieuwing van het buitenterreinen van Ecomare en de vernieuwing van de verschillende expositiezalen binnen Ecomare. In 2018 is een bedrag van € 102.300 toegevoegd uit incidentele giften en nalatenschappen. Jaarlijks wordt een bedrag onttrokken aan de reserve ter dekking van de afschrijvingskosten.

egalisatie onderhoudskosten	2018	2017
stand per 1 januari	571	511
toevoeging	152	60
stand per 31 december	723	571

Deze reserve is gevormd om de sterk schommelende kosten uit het meerjarenonderhoudsplan te egaliseren, zodat de jaarlijkse onderhoudskosten aan de gebouwen en installaties een gelijkmatiger beeld vertonen. In jaren dat er minder onderhoudskosten gemaakt worden (zoals van 2014 tot 2018) wordt het overschot toegevoegd aan deze reserve.

walviszaal	2018	2017
stand per 1 januari	330	385
onttrekking	-55	-55
stand per 31 december	275	330

Eind 2012 is een dode potvis aangespoeld op de Razende Bol met daarin een behoorlijke hoeveelheid grijze amber. Deze grijze amber is verkocht in 2013. Met de opbrengsten is in 2014 een speciale walvistentoonstelling ingericht. Jaarlijks wordt een bedrag onttrokken aan de reserve ter dekking van de afschrijvingskosten van deze tentoonstelling.

financiering activa	2018	2017
stand per 1 januari	507	557
onttrekking	-50	-50
stand per 31 december	457	507

Ten behoeve van de bedrijfsvoering en voor de realisatie van onze doelstelling wordt een reserve financiering van diverse activa aangehouden. Deze reserve is gevormd na de stelselwijziging per 1 januari 2008 uit de investeringsbijdragen uit voorgaande jaren. Jaarlijks wordt een bedrag onttrokken aan de reserve ter dekking van de afschrijving van het gesubsidieerde activum.

vervanging langdurig ziekte	2018	2017
stand per 1 januari	14	-
toevoeging	50	50
onttrekking	-	-36
stand per 31 december	64	14

Ten behoeve van de continuïteit bij langdurig ziekteverlof wordt de inhuur van externen mede gefinancierd vanuit deze reserve die in 2017 is ingesteld. In 2018 was er sprake van een aanzienlijk langdurig ziekteverlof van diverse personen. Deze is nagenoeg geheel uit eigen inzet opgevangen.

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x € 1000)

5.c bestemmingsfondsen

In het volgende overzicht staan de bestemmingsfondsen:

fonds 'Ecomare Bankgiroloterij'	2018	2017
stand per 1 januari	300	360
Onttrekking	-22	-60
stand per 31 december	279	300

De bankgiroloterij heeft €600.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van het buitenterrein/buitententoonstelling. Jaarlijks valt een bedrag vrij ter dekking van de afschrijvingskosten. In 2018 zijn de onttrekkingen aangepast en in lijn gebracht met de levensduur van de activa waar het betrekking op heeft.

fonds 'Gouden Driehoek'	2018	2017
stand per 1 januari	4.781	5.066
onttrekking	-285	-285
stand per 31 december	4.496	4.781

De totale kosten voor het project 'De Gouden Driehoek' bedroegen €7.657.000 en is door een groot aantal subsidiegevers gefinancierd. Vanaf 2012 valt jaarlijks een bedrag vrij waarmee de afschrijvingen op de investeringen in de Gouden Driehoek worden gedekt.

fonds 'VOC maquette'	2018	2017
stand per 1 januari	20	21
onttrekking	-1	-1
stand per 31 december	19	20

In 2008 is een overeenkomst opgesteld tussen de stichting VOC fonds en het Maritiem en Juttersmuseum (tegenwoordig Kaap Skil) waarbij een bedrag van €30.000 beschikbaar is gesteld voor het klein onderhoud aan de VOC-maquette tot 31 december 2031. Jaarlijks valt een bedrag van € 1.000 vrij.

fonds 'Restauratie OHK/Graanpakhuis'	2018	2017
stand per 1 januari	-	-
toevoeging	88.030	-
stand per 31 december	88.030	-

In 2017 en 2018 zijn de Oudheidkamer en het Graanpakhuis gerestaureerd. Van diverse partijen zijn subsidies ontvangen en in een fonds gestort. Vanaf 2019 zal jaarlijks een bedrag van € 2.200 worden onttrokken ter dekking van de afschrijvingskosten.

fonds 'Westelijke waddenpoort'	2018	2017
stand per 1 januari	783	826
onttrekking	-148	-43
stand per 31 december	635	783

Dit fonds is gevormd uit bijdragen voor het project 'Westelijke waddenpoort'. Met deze bijdragen zijn aanpassingen aan het buitenterrein bij Ecomare gerealiseerd, een observatorium gebouwd, een educatief pad aangelegd en een warmte-koudeopslag geïnstalleerd. Jaarlijks wordt een bedrag aan dit fonds onttrokken ter dekking van de afschrijvingskosten. In 2018 zijn de onttrekkingen aangepast en in lijn gebracht met de levensduur van de activa waar het

betrekking op heeft.

fonds 'Vissen rond Texel'	2018	2017
stand per 1 januari	13	15
onttrekking	-2	-2
stand per 31 december	11	13

Dit fonds is gevormd uit bijdragen voor de tentoonstelling 'Vissen rond Texel' in museum Kaap Skil. Jaarlijks wordt €2.000 onttrokken worden van dit fonds ter dekking van de afschrijvingskosten.

fonds 'WWE'	2018	2017
stand per 1 januari	0	-
toevoeging	40	-
onttrekking	-	-
stand per 31 december	40	-

Dit fonds wordt gevormd uit bijdragen voor de tentoonstelling 'Waddenzee Weelferfgoed Experience' in museum Ecomare. Jaarlijks zal €4.000 onttrokken worden aan dit fonds ter dekking van de afschrijvingskosten.

fonds 'Palmhoutwrak'	2018	2017
stand per 1 januari	-	-
toevoeging	43	-
onttrekking	-	-
stand per 31 december	43	-

Dit fonds wordt gevormd uit bijdragen voor de tentoonstelling 'expositie Palmhoutwrak'. Jaarlijks zal €4.300 onttrokken worden aan dit fonds ter dekking van de afschrijvingskosten

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x € 1000)

6. voorzieningen	2018	2017
voorziening jubileumuitkeringen	18	22
totaal voorzieningen	18	22

Het betreft een voorziening voor jubileumgratificaties bij 12,5-jarig, 25-jarig en 40-jarige dienstverbanden waarop medewerkers volgens de Museum CAO recht hebben.

7. langlopende schulden	rente	31 december 2018	31 december 2017
ASN bank	5,05%	946	1.178
ASN bank	5,16%	22	32
ASN bank (groenfonds)	4,16%	60	86
verstrekkingen boekjaar	-	-	-
totaal ultimo boekjaar		1.028	1.296
aflossingsverplichting leningen volgend jaar		-128	-268
totaal langlopende schulden		901	1.028

In 2010 is een aantal nieuwe langlopende leningen afgesloten voor de financiering van het buitenterrein van Ecomare: € 500.000 bij de Rabobank en € 2.200.000 bij de ASN-bank.

Het restant af te lossen langlopende schulden bedraagt over vijf jaar: €391.000. Het kortlopende deel (korter dan een jaar) van €128.000 is als 'aflossingsverplichting leningen volgend jaar' opgenomen onder de kortlopende schulden. De rentepercentages van de langlopende schulden lopen uiteen van 4,2% tot 5,16%.

Als zekerheid voor een hypothecaire lening van de Rabohypotheekbank N.V., oorspronkelijk groot € 320.000 en het rekening-courantkrediet van maximaal € 300.000 van de Coöperatieve Rabobank Noord-Holland Noord U.A. zijn de percelen Heemskerckstraat 11, Barentszstraat 13, Kogerstraat 1 en 3, allen op Texel, met hypotheek bezwaard. De leningen en het rekening-courantkrediet zijn volledig afgelost.

Als zekerheid voor de hypothecaire leningen van ASN-bank zijn de gebouwen van Ecomare, Ruijslaan 92, met hypotheek bezwaard.

4.3.7 toelichting op de balans (bedragen x € 1000)

8. kortlopende schulden	31 december 2018	31 december 2017
diverse crediteuren	179	260
te betalen loonheffing	88	85
te betalen pensioenpremies	8	6
saldo verlofdagen medewerkers	79	64
reservering vakantiegeld	93	94
te betalen omzetbelasting	-	-
vooritontvangen bijdragen	2	30
nog te betalen bedragen	104	68
renteschuld geldleningen	-	-
aflossingsverplichting leningen volgend jaar	128	268
overige schulden	9	12
totaal kortlopende schulden	688	887

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen: voor de grond waarop Ecomare staat en het duinpark is in 1973 een erfpachtcontract met Staatsbosbeheer afgesloten. Dit contract loopt tot 2042. De jaarlijkse te betalen canon bedroeg ultimo 2018 een bedrag van €1.741. Tot wederopzegging wordt het onderhuurcontract met de gemeente Texel voor de vuurtoren jaarlijks verlengd met een jaar. De huur bedraagt €28.466 per twaalf maanden en wordt jaarlijks geïndexeerd. In 2018 is gestart met de voorbereidingen van enkele nieuwe exposities bij Ecomare en Museum Kaap Skil. Kortlopende financiële verplichtingen, zijnde inkoop- en investeringsverplichtingen aangegaan in 2018 en te betalen in 2019, staan hieronder gespecificeerd.

Aanpassen plafonds restaurant Ecomare	10
Abonnement brandmeldsysteem	1
Abonnement urenregistratiesysteem	6
Masterplan Kaap Skil	38
Klimaatbeheersing Ecomare	40
Planvorming ver/nieuwbouw Kaap Skil	16
Planvorming ver/nieuwbouw Ecomare	16
Reede van Texel en de Wereld	2
Totaal niet uit de balans blijvende kortlopende financiële verplichtingen	129

4.3.8 toelichting op de baten en lasten (bedragen x € 1000)

baten uit eigen fondsenwerving		werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
donaties met tegenprestatie				
1.	donaties particulieren(vriend/adoptant)	286	275	270
4.	bedrijfssponsoring	8	15	16
donaties zonder tegenprestatie				
2.	anonieme donaties particulieren	9	1	11
3.	incidentele giften part./bedrijven	5	10	5
5.	nalatenschappen	97	0	
	donaties	405	301	303
verkoop aan particulieren (met tegenprestatie)				
6.	omzet museumwinkels	429	424	425
7.	kostprijs van deze omzet	-215	-218	-220
8.	bruto winst museumwinkels	215	206	205
9.	omzet museumrestaurants	604	586	598
10.	kostprijs van deze omzet	-198	-181	-199
11.	bruto winst museumrestaurants	406	405	399
	totaal baten uit eigen fondsenwerving	1.026	912	907

donaties en sponsors

Ecomare ontvangt baten uit eigen fondsenwerving van particulieren, stichtingen en bedrijven. Daarin wordt cf de nieuwe Richtlijn 650 voor de Jaarverslaglegging van fondsenwervende instellingen vanaf 2017 onderscheid gemaakt in donaties met en zonder tegenprestatie.

Donaties met tegenprestatie zijn:

- *vrienden van Ecomare*: donatie van minimaal €15; de tegenprestatie is een vrijkaartje en informatiebladen per mail en post
- *adopteer een zeehond of bruinvis*: de symbolische adoptie van een zeehond uit de vaste groep voor minimaal €48 resp. €72 per jaar; de tegenprestatie is een vrijkaartje, informatiebladen en een foto van de geadopteerde zeehond of bruinvis
- *adopteer een opvangzeehond*: de exclusieve adoptie voor €2500 van een zeehond die wordt uitgezet; tegenprestatie is onder andere een donateurspas om de zeehond te bezoeken en mee te gaan met uitzetten. Vaak wordt deze vorm van adoptie door bedrijven gedaan, dan wordt het onder bedrijfssponsoring verantwoordt.
- *kosten tegenprestatie*: drukwerk (informatieblad en foto's) kostte €12.208 en is verantwoord onder voorlichtingskosten; in 2018 hebben 1188 vrienden en adoptanten gebruik gemaakt van gratis toegang tot Ecomare, ter waarde van €14.211.

Donaties zonder tegenprestatie zijn:

- anonieme donaties van bezoekers in de zeehondenpot, moneyspinners, en moneypress die bij Ecomare staan
- incidentele giften van particulieren via de website 'doneer' knop of van bezoekers van Ecomare via de kassa
- nalatenschappen

4.3.8 toelichting op de baten en lasten (bedragen x € 1000)

entreegelden

In 2018 waren de bezoekersaantallen boven verwachting maar lager als in 2017, het jaar van "De Jurk" bij Kaap Skil. Ecomare had bijna 3.000 (1%) meer bezoekers dan begroot. De Vuurtoren overtrof wederom het aantal bezoekers met ruim 3.000 (3%). De Oudheidkamer had relatief veel meer bezoekers dan voorgaande jaren (36% tov begroot) mede door gratis toegang voor bezoekers met Museumkaart of een kaartje Kaap Skil, wat de gemiddelde entreeopbrengst verlaagde. Het aantal bezoekers bij Kaap Skil bleef fors achter t.o.v. de begroting en het voorgaande jaar. De entreprijzen van Ecomare en Vuurtoren stegen met resp €0,25 en €0,50.

	werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
aantal bezoekers Ecomare	267.960	265.000	269.671
aantal bezoekers Kaap Skil	52.751	60.000	58.940
aantal bezoekers Oudheidkamer Den Bur	7.255	5.000	6.796
aantal bezoekers Vuurtoren Texel	113.521	110.000	112.922
totaal	441.487	440.000	448.329

baten uit acties van derden

Onder 'baten uit acties van derden' staan de bijdragen die Stichting Texels Museum van de Bankgiroloterij en van Natuurmonumenten ontvangt.

subsidies van overheden

Jaarlijkse ontvangt STM van de gemeente Texel een subsidie. In 2018 bedroeg deze €284.628.

baten uit beleggingen (rente)

De ontvangen rente op de spaarrekeningen wordt verantwoord onder 'baten beleggingen'.

overige baten

Onder overige baten worden de bijdragen verantwoord die ontvangen zijn van Staatsbosbeheer (€ 32.065) en de huuropbrengsten van de huurwoningen.

4.3.8 toelichting op de baten en lasten (bedragen x € 1000)

wervingskosten	werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
kosten eigen fondsenwerving	222	199	229
baten uit eigen fondsenwerving	1.026	876	907
wervingskosten/baten fondsenwerving	22%	23%	25%

Voor het werven van nieuwe donateurs en het behouden van bestaande donateurs worden wervingskosten

fondsenwerving uitgedrukt als percentage van de totale baten uit eigen fondsenwerving in een jaar, bekeken over een periode van drie achtereenvolgende jaren, gemiddeld niet meer mag bedragen dan 25% van de baten uit eigen fondsenwerving.

personeelskosten	werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
salarissen en sociale lasten	2.530	2.502	2.525
pensioenlasten	199	197	196
opleiding en ontwikkeling	14	35	35
diverse personeelskosten	49	19	79
reis- en verblijfkosten	7	6	7
totaal personeelskosten	2.800	2.758	2.842

Het gemiddeld aantal werknemers over 2018 bedroeg 54,2 FTE (begroot 56,0 FTE). Over 2017 bedroeg het gemiddelde 55,8 FTE. De personeelskosten stegen, behalve door een CAO loonsverhoging, ook door juridische kosten en kosten van werving en selectie voor het management.

4.3.9 toelichting lastenverdeling naar bestemming (bedragen x € 1000)

De totale lasten van Stichting Texels Museum zijn verdeeld naar drie bestemmingen: 'doelstelling voorlichting en educatie', 'werving baten' en 'beheer en administratie'. Bij de toerekening van de lasten zijn de 'Aanbeveling kosten-toerekening beheer & administratie' (januari 2008) van de VFI gevolgd.

De kosten van eigen fondsenwerving gedeeld door de baten uit eigen fondsenwerving is in 2018 met 22% onder de norm van 25% die het Centraal Bureau Fondsenwerving hiervoor heeft gesteld. De kosten van beheer en administratie zijn in 2018 10% van de totale lasten, waarmee deze kosten onder de eigen norm van 15% van de totale kosten blijven.

lasten	bestemming					
	voorlichting en educatie	werving baten	beheer en administratie	werkelijk 2018	begroot 2018	werkelijk 2017
publiciteit en communicatie	246	9	15	271	328	350
personeelskosten	2.266	135	399	2.800	2.758	2.842
huisvestingskosten	588	30	17	635	757	698
kantoor- en algemene kosten	258	17	47	322	163	155
rente	57	-	-	57	57	70
afschrijvingskosten	912	29	19	961	1.024	928
totaal lasten	4.327	222	496	5.045	5.086	5.044

4.3.10 bezoldiging directie 2018

De Raad van Toezicht van Stichting Texels Museum heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in 2014 tijdens de benoemingsprocedure voor een nieuwe directeur.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Stichting Texels Museum de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties. De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De voorlopige inschaling van de STM directeur leidt tot een BSD-score van 420 punten met een maximaal jaarinkomen van € 114.247. Het voor de toetsing aan de geldende maxima relevante werkelijke jaarinkomen van de directeur bleef in 2018 binnen de geldende maxima.

In 2018 was P.M.H. Nieuwenhuizen ziek in de periode april t/m december 2018. A.L. Schrama en A. J. Zandra hebben gezamenlijk haar taken waargenomen.

	P.M.H. Nieuwenhuizen
	algemeen directeur

dienstverband	P.M.H. Nieuwenhuizen
aard	onbepaald
uren (voltijds werkweek)	36
parttime percentage	100%
periode	1 jan t/m 31 dec 2018

bezoldiging (in euro's)	P.M.H. Nieuwenhuizen
bruto loon	80.280
vakantiegeld	6.357
eindejaarsuitkering	2.495
variabel jaarinkomen	-
totaal jaarinkomen	89.132

SV lasten (werkgeversdeel)	10.775
belastbare vergoedingen/bijtellings	-
pensioenlasten (werkgeversdeel)	11.000
overige beloningen op termijn	-
uitkeringen beëindiging dienstverband	-
vaste reiskostenvergoeding	-
vaste onkostenvergoeding	-
variabele reis- en onkostenvergoeding	-
totaal overige lasten en vergoedingen	21.775

totaal bezoldiging directie 2018	110.907
totaal bezoldiging directie 2018	

A.L. Schrama	A. J. Zandstra
algemeen directeur a.i.	algemeen directeur a.i.

dienstverband	A.L. Schrama	A. J. Zandstra
aard	onbepaald	onbepaald
uren (voltijds werkweek)	36	36
parttime percentage	50%	70%
periode	1 juli t/m 31 dec 2018	1 juli t/m 31 dec 2018

bezoldiging (in euro's)	A.L. Schrama	A. J. Zandstra
bruto loon	14.544	20.209
vakantiegeld	1.327	1.854
eindejaarsuitkering	406	572
variabel jaarinkomen	-	-
totaal jaarinkomen	16.277	22.634

SV lasten (werkgeversdeel)	2.736	3.844
belastbare vergoedingen/bijtellings	-	-
pensioenlasten (werkgeversdeel)	1.814	2.533
overige beloningen op termijn	-	-
uitkeringen beëindiging dienstverband	-	-
vaste reiskostenvergoeding	-	-
vaste onkostenvergoeding	-	-
variabele reis- en onkostenvergoeding	-	-
totaal overige lasten en vergoedingen	4.550	6.377

totaal bezoldiging directie 2018 a.i.	20.827	29.012

totaal bezoldiging directie 2018	160.745

4.4 Overige gegevens

vaststelling

De Raad van Toezicht van Stichting Texels Museum heeft het jaarverslag en de jaarrekening 2018 vastgesteld op 28 juni 2019.

gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

5. Begroting 2019

baten		begroot 2019	begroot 2018
1.	baten uit eigen fondsenwerving	911	912
2.	entreegelden	3.331	3.331
3.	activiteiten	181	182
4.	baten uit acties van derden	32	32
5.	subsidies van overheden	283	283
6.	baten uit beleggingen (rente)	5	5
7.	overige baten	57	56
	totaal baten	4.800	4.800

lasten		begroot 2019	begroot 2018
	<i>besteed aan doelstellingen</i>		
8.	voorlichting en educatie	4.520	4.369
	<i>werving baten</i>		
9.	kosten eigen fondsenwerving	228	224
	<i>beheer en administratie</i>		
10.	kosten beheer en administratie	538	494
	totaal lasten	5.286	5.087

	resultaat	-486	-287

bestemming van het resultaat (toevoegingen + /onttrekkingen -)			
11.	bestemmingsfondsen en -reserves	-496	-478
12.	bestemmingsfondsen en -reserves	10	191
	totaal bestemming resultaat	-486	-287

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Texels Museum

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Texels Museum te Texel gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Texels Museum op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende instellingen (RJ 650).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Texels Museum zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag;
- ▶ de begroting 2019;
- ▶ overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 650. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 28 juni 2019

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g.

drs. J.S. Terlingen RA
